

Η προέλευση και η εξάπλωση της πατριαρχίας στην Σαχαρασία από το 4000 π.Χ.

Σύνοψη

Παγκόσμια γεωγραφικά πρότυπα κατασταλτικών, επώδυνων, τραυματικών, βίαιων, θωρακισμένων, πατριαρχικών συμπεριφορών και κοινωνικών θεσμών, οι οποίοι εμποδίζουν τους δεσμούς μητέρας-παιδιού και άντρα-γυναίκας, συσχετίστηκαν και αναπτύχθηκαν μέσω μιας συστηματικής ανάλυσης ανθρωπολογικών δεδομένων από 1170 πολιτισμούς που βρίσκονται σε στοιχειώδες επίπεδο επιβίωσης. Όταν τα δεδομένα που αφορούσαν την συμπεριφορά απεικονίστηκαν σε χάρτη, βρέθηκε ότι στην υπερβολικά άνυδρη ερημική ζώνη που περικλείει την Βόρεια Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία, την οποία αποκαλώ Σαχαρασία, εκτείνονται χωρικά, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, οι πιο ακραίες πατριαρχικές συμπεριφορές και κοινωνικοί θεσμοί της Γης. Οι περιοχές που είναι οι πιο απομακρυσμένες από την Σαχαρασία, η Ωκεανία και ο Νέος Κόσμος, βρέθηκε ότι διέθεταν τις πιο τρυφερές, αθωράκιστες, μητριαρχικές συμπεριφορές, οι οποίες υποστηρίζουν και προστατεύουν τους δεσμούς μεταξύ μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας. Μια συστηματική επισκόπηση αρχαιολογικών και ιστορικών δεδομένων οδηγεί στην άποψη ότι η πατριαρχία πρωτοεμφανίστηκε στην Σαχαρασία μετά το 4000 π.Χ., την εποχή της μεγάλης οικολογικής μεταβολής από καταστάσεις όπου επικρατούσαν τα σχετικά υγρά λιβάδια και τα δάση σε καταστάσεις άνυδρων ερήμων. Εντοπίστηκαν τα πρότυπα διαμονής και μετανάστευσης των πατριαρχικών πληθυσμών, από τις προηγούμενες πατρίδες τους που βρίσκονταν μέσα στην Σαχαρασία, για να εξηγηθεί η μετέπειτα εμφάνιση της πατριαρχίας σε περιοχές που βρίσκονται έξω από την Σαχαρασία. Πριν από την εμφάνιση των καταστάσεων ξηρασίας μέσα στην Σαχαρασία, υπάρχουν πολλά στοιχεία υπέρ της πλατιάς διάδοσης της μητριαρχίας, αλλά στοιχεία που να υποδεικνύουν ύπαρξη πατριαρχίας εν γένει δεν υπάρχουν. Υποστηρίζεται ότι η μητριαρχία αποτελεί την πρωιμότερη, αρχική, και έμφυτη μορφή ανθρώπινης συμπεριφοράς και κοινωνικής οργάνωσης, ενώ η πατριαρχία, η οποία διαιωνίστηκε από κοινωνικούς θεσμούς που επέφεραν τραύματα, πρωτοεμφανίστηκε ανάμεσα στους πληθυσμούς του Homo Sapiens στην Σαχαρασία, υπό την πίεση της έντονης ερημοποίησης, της

πείνας και της υποχρεωτικής μετανάστευσης. Οι ψυχολογικές απόψεις του Βίλχελμ Ράιχ παρέχουν την κατανόηση του μηχανισμού με τον οποίο οι πατριαρχικές (θωρακισμένες, βίαιες) συμπεριφορές έγιναν καθεστώς και συνεχίζονται πολύ καιρό μετά το αρχικό τραύμα.

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία περιέχει σε περιληπτική μορφή τα δεδομένα και τα συμπεράσματα της προσωπικής μου επταετούς γεωγραφικής μελέτης σχετικά με την τοπική διαβάθμιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε όλη την έκταση του κόσμου, καθώς και άλλων σχετιζόμενων κοινωνικο-περιβαλλοντικών παραγόντων, μια μελέτη η οποία αποτέλεσε την διδακτορική μου διατριβή. (Ντε Μέο 1985, 1986, 1987). Στην έρευνα αυτή εστιάστηκα ιδιαίτερα σε ένα μεγάλο σύμπλεγμα τραυματικών και κατασταλτικών στάσεων, συμπεριφορών, κοινωνικών εθίμων και θεσμών τα οποία σχετίζονται με τη βία και τις εχθροπραξίες. Η μελέτη μου προχώρησε λαμβάνοντας υπ' όψη κλινικές και δια-πολιτισμικές παρατηρήσεις σχετικά με τις βιολογικές ανάγκες των βρεφών, των παιδιών και των εφήβων, τα κατασταλτικά και καταστροφικά αποτελέσματα που έχουν σε αυτές τις ανάγκες ορισμένοι κοινωνικοί θεσμοί καθώς και κάποια είδη σκληρού φυσικού περιβάλλοντος και τις επιπτώσεις αυτής της καταστολής και της καταστροφής στην συμπεριφορά.

Η γεωγραφική προσέγγιση της προέλευσης της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως παρουσιάζεται εδώ, επέτρεψε την κατασκευή μιας παγκόσμιας απεικόνισης της αρχαιότερης πολιτισμικής μας ιστορία, πολύ πιο καθαρής από εκείνη που ήταν ως τώρα εφικτή. Η αιτιακή σχέση μεταξύ των τραυματικών και των κατασταλτικών κοινωνικών θεσμών με την καταστροφική επιθετικότητα και τις εχθροπραξίες επιβεβαιώθηκε και ενισχύθηκε στην προσέγγισή μου, η οποία επιβεβαίωσε την ύπαρξη σε όλο τον κόσμο μιας αρχαίας, περιόδου σχετικά ειρηνικών κοινωνικών συνθηκών, όπου οι εχθροπραξίες, η ανδρική κυριαρχία και η καταστροφική επιθετικότητα είτε απουσίαζαν, είτε βρίσκονταν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα. Επιπλέον, έγινε εφικτό να εντοπιστούν με ακρίβεια και η εποχή και ο τόπος πάνω στη Γη όπου οι συνθήκες του ανθρώπινου πολιτισμού μετασχηματίστηκαν από ειρηνικές, δημοκρατικές, ισότιμες σε βίαιες, πολεμικές και δεσποτικές.

Τα ευρήματα αυτά έγιναν εφικτά με τη βοήθεια πρόσφατων παλαιοκλιματικών και αρχαιολογικών μελετών πεδίου (οι οποίες αποκάλυψαν άγνωστες μέχρι τότε κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες) και της ανάπτυξης μιας τεράστιας, παγκόσμιας κλίμακας βάσης ανθρωπολογικών δεδομένων από εκατοντάδες ως

χιλιάδες διαφορετικούς πολιτισμούς από όλο τον κόσμο. Ο μικροϋπολογιστής, μια ακόμα πρόσφατη καινοτομία, επέτρεψε την εύκολη προσέγγιση στα δεδομένα αυτά και την προετοιμασία, μέσα σε λίγα χρόνια παγκόσμιων χαρτών συμπεριφοράς οι οποίοι υπό άλλες συνθήκες θα απαιτούσαν μια ολόκληρη ζωή για να ετοιμαστούν. Η προσέγγισή μου σε αυτά τα ερωτήματα συνιστούν, επίσης, μια από τις πρώτες συστηματικές επισκοπήσεις της ανθρώπινης συμπεριφοράς και των κοινωνικών θεσμών και αποκαλύπτει ένα μέχρι τότε μη παρατηρηθέν, αλλά ξεκάθαρο πρότυπο ανθρώπινης συμπεριφοράς. Πριν από την παρουσίαση των χαρτών, οι οποίοι παρουσιάζουν τον πυρήνα των ανακαλύψεών μου στο χώρο, απαιτείται μια ανάλυση των παραμέτρων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον, όπως και της θεωρίας πίσω από τους χάρτες.

Μητριαρχικός σε αντιπαράθεση με πατριαρχικό πολιτισμό: Οι ρίζες της βίας στο παιδικό τραύμα και την καταστολή της σεξουαλικότητας

Η έρευνά μου αρχικά στόχευε στην ανάπτυξη μιας παγκόσμιας γεωγραφικής ανάλυσης των κοινωνικών παραγόντων που σχετίζονται με το πρώιμο παιδικό τραύμα και την καταστολή της σεξουαλικότητας, για να ελεγχθεί η ορθότητα της σεξ-οικονομικής θεωρίας του Βίλχελμ Ράιχ (1935, 1942, 1945, 1947, 1949, 1953, 1967, 1983). Η θεωρία του Ράιχ, η οποία αναπτύχθηκε από την ψυχανάλυση και στην συνέχεια παρέκκλινε από αυτή, χαρακτήρισε την καταστροφική επιθετικότητα και την σαδιστική βία του Homo Sapiens ως μια εντελώς αφύσικη κατάσταση, αποτέλεσμα της χρόνιας και τραυματικής αναστολής των ακόλουθων λειτουργιών: της αναπνοής, της συναισθηματικής έκφρασης και των ενστίκτων που στοχεύουν στην απόλαυση. Σύμφωνα με αυτή την οπτική, η αναστολή γίνεται χρόνια μέσα στο άτομο μέσω συγκεκριμένων τελετουργιών και κοινωνικών θεσμών που είναι εξαιρετικά επώδυνοι και αναστέλλουν την ηδονή, οι οποίοι συνειδητά ή ασυνείδητα παρεμβαίνουν στους δεσμούς μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας. Αυτές οι τελετουργίες και τα έθιμα υπάρχουν και στους «πρωτόγονους» πολιτισμούς που βρίσκονται σε στοιχειώδες επίπεδο επιβίωσης, αλλά και μεταξύ των τεχνολογικά προηγμένων «πολιτισμένων» κοινωνιών. Μερικά παραδείγματα είναι: Η ασυνείδητη ή εκλογικευμένη επιβολή πόνου στα νεογέννητα και στα παιδιά με διάφορους τρόπους· ο αποχωρισμός και η απομόνωση του βρέφους από τη μητέρα του· η αδιαφορία για το βρέφος που κλαίει και είναι αναστατωμένο· η ακινητοποίηση, το ολοήμερο φάσκιωμα· η άρνηση του στήθους και ο πρόωρος απογαλακτισμός του βρέφους· το κόψιμο της σάρκας του βρέφους, συνήθως των γεννητικών οργάνων· η τραυματική αγωγή του αλέτα· και οι απαιτήσεις να είναι ήσυχος, υπάκουος και να μην είναι περίεργος, οι οποίες

ενισχύονται από σωματικές ποινές ή απειλές. Άλλα κοινωνικά έθιμα που επιδιώκουν να ελέγξουν ή να συνθλίψουν τα αναδυόμενα σεξουαλικά ενδιαφέροντα του παιδιού, είναι το ταμπού της γυναικείας παρθενίας, που απαιτείται από κάθε πολιτισμό που λατρεύει έναν πατριαρχικό ανώτερο θεό και ο προκαθορισμένος ή υποχρεωτικός γάμος που επιβάλλεται μέσω τιμωρίας ή ενοχών. Οι περισσότερες από αυτές τις τελετουργικές τιμωρίες και περιορισμούς επιβάλλονται πιο επώδυνα στα κορίτσια αν και επηρεάζονται πάρα πολύ και τα αγόρια. Απαιτήσεις για ανοχή του πόνου, για καταπίεση των συναισθημάτων και για άκριτη υπακοή στις γηραιότερες αυθεντίες (συνήθως άντρες) όσον αφορά σημαντικές αποφάσεις στην ζωή αποτελούν αναπόσπαστες παραμέτρους τέτοιων κοινωνικών θεσμών, οι οποίοι επεκτείνονται για να ελέγξουν την συμπεριφορά και των εφήβων. Το μέσο άτομο μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία υποστηρίζει και υπερασπίζεται αυτά τα κατασταλτικά έθιμα, άσχετα με τις συνέπειές τους που είναι επώδυνες, ελαττώνουν την απόλαυση, ή απειλούν την ζωή και θεωρούνται, άκριτα, ως «καλές» εμπειρίες που «πλάθουν χαρακτήρα», ως μέρος της «παράδοσης». Παρ' όλ' αυτά, υποστηρίζεται ότι από ένα τέτοιο σύμπλεγμα επώδυνων και κατασταλτικών κοινωνικών θεσμών, προκύπτουν τα νευρωτικά, ψυχωτικά, αυτοκαταστροφικά και σαδιστικά συστατικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς, τα οποία εκφράζονται με μια πληθώρα τρόπων, είτε καλυμμένων και ασυνείδητων, είτε φανερών, εκφρασμένων με ωμότητα.

Σύμφωνα με την σεξ-οικονομική άποψη του Ράιχ, μια χρόνια χαρακτηρολογική και μυϊκή θωράκιση εγκαθίσταται στο παιδί που μεγαλώνει, σύμφωνα με τον τύπο και την σοβαρότητα του επώδυνου τραύματος που βιώνει. Οι βιοφυσικές διαδικασίες που φυσιολογικά οδηγούν στην πλήρη και ολοκληρωμένη αναπνοή, την συναισθηματική έκφραση και την σεξουαλική εκφόρτιση κατά τη διάρκεια του οργασμού είναι χρόνια μπλοκαρισμένες από τη θωράκιση, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, κάτι που οδηγεί στην συσσώρευση καταπιεγμένης, μη εκφορτισμένης συναισθηματικής και σεξουαλικής (βιοενεργειακής) έντασης. Η φραγμένη δεξαμενή της εσωτερικής έντασης οδηγεί τον οργανισμό να συμπεριφέρεται με ένα γενικά ασυνείδητο, διαστρεβλωμένο, αυτοκαταστροφικό, και/ή σαδιστικό τρόπο. (Ράιχ 1942, 1949). Οι παραπάνω διαδικασίες συμβαίνουν όταν και μόνο όταν γίνονται προσπάθειες να εκτραπούν με παράλογο τρόπο ή να μπουν σε καλούπι πρωταρχικές ανθρώπινες βιολογικές ανάγκες ή παρορμήσεις, σύμφωνα με τις επιταγές του 'πολιτισμού'. Παραδείγματα αυτών των επιταγών είναι η άρνηση του στήθους στο βρέφος, ο ξυλοδαρμός ενός παιδιού για την αποβολή κοπράνων ή για την σεξουαλική έκφραση, ή ο υποχρεωτικός γάμος

νεαρών κοριτσιών με μεγάλης ηλικίας άντρες («παιδικός αρραβώνας», «η τιμή της νύφης»).

Οι τελετουργίες και οι κοινωνικοί θεσμοί που επιφέρουν πόνο και εμποδίζουν την απόλαυση, υπήρχαν στους περισσότερους, αλλά σίγουρα όχι σε όλους τους αρχαίους και τους σύγχρονους πολιτισμούς. Υπάρχουν, για παράδειγμα, ορισμένοι πολιτισμοί (που αποτελούν σίγουρα μια μειοψηφία) οι οποίοι ούτε επιβάλλουν πόνο στα βρέφη και τα παιδιά, συνειδητά ή μη, ούτε καταστέλλουν τα σεξουαλικά ενδιαφέροντα των παιδιών ή των ενηλίκων. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον το γεγονός ότι οι κοινωνίες αυτές είναι επίσης μη-βίαιες, διαθέτουν σταθερούς μονογαμικούς οικογενειακούς δεσμούς και ευχάριστες, φιλικές κοινωνικές σχέσεις.

Ο Μαλινόφσκι (1927, 1932) ήταν ο πρώτος που επέστησε την προσοχή σε τέτοιους πολιτισμούς ως αντίκρουση στον ισχυρισμό του Φρόιντ σχετικά με τη βιολογική, παν-πολιτισμική φύση της περιόδου λανθάνουσας σεξουαλικότητας των παιδιών και του Οιδιπόδειου συμπλέγματος. Ο Ράιχ (1935) ισχυρίστηκε ότι οι συνθήκες μέσα στην κοινωνία των Τρόμπριαντ αποδεικνύουν την ορθότητα των κλινικών και κοινωνικών του ευρημάτων που συνδέουν την αναστολή της σεξουαλικότητας με την παθολογική συμπεριφορά. Έχουν γίνει και άλλες εθνογραφικές περιγραφές παρόμοιων πολιτισμών (Elwin 1947, 1968, Hallet & Relle 1973, Turnbull 1961). Οι δια-πολιτισμικές μελέτες παγκόσμιας κλίμακας του Prescott (1975) και οι δικές μου (DeMeo 1986, σελ. 114-120) επιβεβαίωσαν τα ευρήματα αυτά: Οι κοινωνίες που συσσωρεύουν τραύματα και πόνο στα βρέφη και στα παιδιά, οι οποίες ακολούθως καταστέλλουν τις συναισθηματικές εκδηλώσεις και τα σεξουαλικά ενδιαφέροντα των εφήβων τους, εμφανίζουν με βεβαιότητα ένα πλήθος νευρωτικών, αυτοκαταστροφικών και βίαιων συμπεριφορών. Στον αντίποδα, οι κοινωνίες που μεταχειρίζονται τα βρέφη και τα παιδιά τους με μεγάλη στοργή και τρυφερότητα, οι οποίες βλέπουν την συναισθηματική έκφραση και την εφηβική σεξουαλικότητα με θετική ματιά είναι, αντίθετα, ψυχολογικά υγιείς και μη-βίαιες. Πράγματι, η δια-πολιτισμική μελέτη έχει αποδείξει τη δυσκολία, ίσως και το απίθανο του ενδεχομένου να εντοπιστεί βίαιη κοινωνία ή οποία δεν τραυματίζει τους νέους της και/ή δεν τους καταστέλλει σεξουαλικά.

Μια συστηματική επισκόπηση της παγκόσμιας ιστορικής βιβλιογραφίας παρέσχε μια ανεξάρτητη επιβεβαίωση των παραπάνω συσχετίσεων, μεταξύ των παιδικών τραυμάτων, της αναστολής της σεξουαλικότητας, της αντρικής κυριαρχίας και της οικογενειακής βίας, στις περιγραφές διάφορων πολεμοχαρών, αυταρχικών και δεσποτικών καθεστώτων (Ντε Μέο 1985, Κεφάλαια 6 & 7 του 1986).

Από παρόμοια ιστορικά δεδομένα, ο Taylor (1953) ανέπτυξε ένα διχοτομημένο σχήμα για την ανθρώπινη συμπεριφορά σε διάφορες κοινωνίες. Με τη χρήση της ορολογίας του Taylor και την επέκταση του σχήματός του σύμφωνα με τα σεξ-οικονομικά ευρήματα, τέτοιες βίαιες, κατασταλτικές κοινωνίες ονομάζονται πατριαρχικές και διαφέρουν σχεδόν σε κάθε παράμετρο από τις μητριαρχικές κοινωνίες, των οποίων οι κοινωνικοί θεσμοί έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να προστατεύουν και να ενισχύουν τους δεσμούς απόλαυσης μεταξύ μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας [1].

Ο πίνακας 1 δίνει μια αντιπαράθεση μεταξύ ακραίων μορφών πατριαρχικών (θωρακισμένων) και μητριαρχικών (αθωράκιστων) πολιτισμών [2].

Πίνακας 1: ΔΙΧΟΤΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ, ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

<u>Χαρακτηριστικό</u>	<u>Πατριαρχικό (θωρακισμένο)</u>	<u>Μητριαρχικό (αθωράκιστο)</u>
Βρέφη, Παιδιά & Εφηβοί:	Λιγότερη ανεκτικότητα	Περισσότερη ανεκτικότητα
	Λιγότερη στοργή	Περισσότερη στοργή
	Τραυματισμένα βρέφη	Τα βρέφη δεν τραυματίζονται
	Επώδυνες μηΐσεις	Απουσία πόνου στις μηΐσεις
	Κυριαρχία της οικογένειας	Παιδικές δημοκρατίες
	Σπίτια όπου διαχωρίζονται τα φύλα ή στραπωτικά χωριά ή χωριά κατά ηλικία	Μακτά σπίτια παιδιών
Σεξουαλικότητα:	Κατασταλτική στάση	Ανεκτική στάση
	Ακρωτηριασμοί γεννητικών οργάνων	Απουσία ακρωτηριασμών γεννητικών οργάνων
	Ταμπού γυναικείας παρθενίας	Απουσία ταμπού γυναικείας παρθενίας
	Η εφηβική ερωτική πράξη παρεμποδίζεται έντονα	Οι εφηβικές ερωτικές σχέσεις είναι ελεύθερες
	Ομοφυλοφιλική τάση μαζί με ισχυρό ταμπού	Απουσία ομοφυλοφιλικών τάσεων ή ισχυρών ταμπού
	Αιμομικτική τάση μαζί με ισχυρό ταμπού	Απουσία αιμομικτικών τάσεων ή ισχυρών ταμπού
	Μπορεί να υπάρξει καθεστώς παλλακίδας/πορνείας	Απουσία καθεστώτος παλλακίδας ή πορνείας
Γυναίκες:	Περιορισμοί στην ελευθερία	Περισσότερη ελευθερία
	Κατώτερη θέση	Ισότιμη θέση
	Ταμπού κοιλιακού αίματος (αίμα παρθενικού υμένα, περιόδου και γέννησης)	Απουσία ταμπού κοιλιακού αίματος
	Δεν μπορεί να επιλέξει τον σύντροφό της	Μπορεί να επιλέξει τον σύντροφό της
	Δεν μπορεί να χωρίσει όταν το θέλει	Μπορεί να χωρίσει όταν θέλει
	Οι άντρες ελέγχουν τη γονιμότητα	Οι γυναίκες ελέγχουν τη γονιμότητα
Πολιτισμική & Οικογενειακή Δομή:	Ανταρχική	Δημοκρατική
	Ιεραρχική	Βασιμμένη στην ισοπηχία
	Πατρογραμμική	Μητρογραμμική
	Πατροτοπική	Μητροτοπική
	Υπογρεωπική μονογαμία για ολόκληρη την ζωή	Μη υπογρεωπική μονογαμία
	Συχνή πολυγαμία	Σπάνια πολυγαμική
	Στραπωτική δομή	Στραπωτικό καθεστώς περιορισμένης χρονικής διάρκειας
	Βίαση, σαΐστική	Μη βίαση
Θρησκεία και Πίστη:	Προσανατολισμένη προς τον άντρα/πατέρα	Προσανατολισμένη προς τη γυναίκα/μητέρα
	Ασκητισμός, αποφυγή της απόλαυσης	Η απόλαυση ευαρόδοκτη και θεομοθετημένη
	Αναστολή, φόβος για τη φύση	Αυθορμητισμός, η φύση λατρεύεται
	Θρησκευτικοί ειδικοί αποκλειστικής απασχόλησης	Απουσία θρησκευτικών ειδικών αποκλειστικής απασχόλησης
	Άντρες σαμάνοι	Άντρες/γυναίκες σαμάνοι
	Αυστηροί κανόνες συμπεριφοράς	Απουσία αυστηρών κανόνων συμπεριφοράς

Πολλοί παράμετροι της πατριαρχίας παρεμβαίνουν στη βιολογία του βρέφους με έναν τρόπο που εν γένει δεν παρατηρείται στο υπόλοιπο ζωικό βασίλειο και ορισμένες από αυτές αυξάνουν την παιδική και μητρική παθολογία και θνησιμότητα. Πέρα από τις επώδυνες τελετουργίες που περιορίζουν την απόλαυση που παρουσιάζονται στον πίνακα 1, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι περισσότερες πατριαρχικές κοινωνίες διέθεταν, σε κάποια χρονική στιγμή του πρόσφατου ή παλαιότερου παρελθόντος τους σοβαρές ψυχοπαθολογικές κοινωνικές διαταραχές σχεδιασμένες για την κοινωνικώς αποδεκτή, οργανωμένη εκφόρτιση του δολοφονικού μίσους ενάντια στα παιδιά και τις γυναίκες (π.χ. τελετουργική δολοφονία παιδιών, χήρων γυναικών, «μαγισσών», «πορνών» κ.ά.) με μια ταυτόχρονη θεοποίηση των πιο επιθετικών και σαδιστικά σκληρών αντρών (απολυταρχία, θεοκρατική βασιλεία). Λίγοι σύγχρονοι πολιτισμοί εκφράζουν αυτές τις συνθήκες σε πλήρη μορφή, ή εμφανίζουν υπολείμματα τέτοιων συνθηκών και αυτά είναι δεδομένα που έχουν ξεκάθαρες γεωγραφικές συνέπειες.

Για παράδειγμα, δεδομένου ότι τα κλινικά, δια-πολιτισμικά και ιστορικά δεδομένα υποδεικνύουν ότι η βία των ενηλίκων πηγάζει από τραύματα της πρώιμης παιδικής ηλικίας και από την σεξουαλική καταστολή και ακόμα ότι δεν υπάρχει εκεί όπου οι δεσμοί μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας προστατεύονται και καλλιεργούνται από μητριαρχικά κοινωνικά έθιμα, προκύπτει φυσιολογικά ένα ερώτημα για το πώς μπόρεσε να εμφανιστεί για πρώτη φορά το πολιτισμικό πρότυπο του τραύματος, της καταστολής και της βίας (πατριαρχία). Η πατριαρχία, που χαρακτηρίζεται από τεραστίων διαστάσεων βία ενάντια στα παιδιά και τις γυναίκες, κάτι που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά διαμέσου επώδυνων και απειλητικών για την ζωή κοινωνικών θεσμών, πρέπει να ξεκίνησε κάποια συγκεκριμένη εποχή και σε ένα συγκεκριμένο τόπο μεταξύ κάποιων, αλλά όχι όλων των πρώιμων ανθρώπινων κοινωνιών. Το συμπέρασμα που προκύπτει, υπέρ της απουσίας έμφυτου χαρακτήρα της πατριαρχίας, η οποία απορρέει από το χρόνιο μπλοκάρισμα, την καταστολή και τον φραγμό των βιολογικών ορμών, απαιτεί να έχουν έτσι τα πράγματα. Η μητριαρχία, ωστόσο, η οποία προκύπτει από βιολογικές ανάγκες που εκφράζονται ελεύθερα, χωρίς εμπόδια, η οποία, επομένως, είναι έμφυτη, θα πρέπει να ήταν εκτεταμένη σε παγκόσμια κλίμακα, παρούσα σε όλη την ανθρωπότητα των πρώιμων χρόνων. Πράγματι, η φυσική επιλογή θα ευνοούσε τη μητριαρχία, δεδομένου ότι δεν προκαλεί τις σαδιστικές ορμές οι οποίες οδηγούν σε θανατηφόρα βία ενάντια στις γυναίκες και τα παιδιά, ούτε διαταράσσει τους

συναισθηματικούς δεσμούς μεταξύ της μητέρας και του βρέφους, κάτι που επιφέρει ξεκάθαρα ψυχο-φυσιολογικά πλεονεκτήματα για την επιβίωση (Klaus & Kennell 1976, LeBoyer 1975, Montagu 1971, Stewart & Stewart 1978a, 1978b, Reich 1942, 1949).

Επιβεβαίωση και υποστήριξη των παραπάνω συμπερασμάτων υπάρχει στις γεωγραφικές παραμέτρους των παγκόσμιων ανθρωπολογικών και αρχαιολογικών δεδομένων και ένα κεντρικό σημείο της έρευνάς μου αποτέλεσε η εξέταση των χωρικών παραμέτρων των γεγονότων και των παρατηρήσεων που συγκεντρώθηκαν από διαφορετικούς ερευνητές πεδίου.

Για παράδειγμα, ορισμένα χαρακτηριστικά της μητριαρχίας και των ειρηνικών κοινωνικών συνθηκών είχαν εντοπιστεί προηγούμενα στα πιο βαθιά αρχαιολογικά στρώματα ορισμένων περιοχών, ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν αποδεδειγμένες μεταβάσεις κατά τα νεότερα χρόνια προς πιο βίαιες συνθήκες, στις οποίες κυριαρχούν οι άντρες. Παρά το γεγονός ότι, άλλοι ερευνητές δεν γνώριζαν αυτά τα νέα δεδομένα, άλλοι είχαν την τάση να τα αγνοούν, άλλοι είχαν αντιρρήσεις για την σημασία τους, ένας αυξανόμενος αριθμός ερευνών έχει αποδείξει κοινωνικές αλλαγές μεγάλης κλίμακας κατά την αρχαιότητα, από ειρηνικές, δημοκρατικές, ισότιμες καταστάσεις προς βίαιες, πολεμικές καταστάσεις που κυριαρχούνται από τους άντρες (Bell 1971, Eisler 1987a, 1987b, Huntington 1907, 1911, Gimbutas 1965, 1977, 1982, Stone 1976, Velikovskiy 1950, 1984). Οι γεωγραφικές παράμετροι αυτών των ευρημάτων είναι πολύ αποκαλυπτικές [3].

Η συστηματική επισκόπηση των ευρημάτων αυτών σε παγκόσμια κλίμακα (Ντε Μέο 1985, Κεφάλαια 6 & 7 του 1986) αποκάλυψε ξεκάθαρα παγκόσμια πρότυπα σε αυτές τις αρχαιολογικές μεταβάσεις, κατά τις οποίες ολόκληρες περιοχές μετασχηματίστηκαν από μητριαρχικές σε πατριαρχικές μέσα στις ίδιες γενικότερες χρονικές περιόδους, ή όπου η μετάβαση στην πατριαρχία παρέσυρε μεγάλα τμήματα μιας ηπείρου, από τη μια άκρη της ως την άλλη, μέσα σε μια περίοδο μερικών αιώνων. Μεγάλης σημασίας ήταν το εύρημα ότι οι πιο πρώιμες πολιτισμικές μεταβάσεις αυτού του είδους συνέβησαν σε συγκεκριμένες περιοχές του Παλαιού Κόσμου (ειδικά στη Βόρειο Αφρική, την Εγγύς Ανατολή και την Κεντρική Ασία, κατά την περίοδο 4000-3500 π.Χ.), σε συνδυασμό με μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντικές αλλαγές στις περιοχές αυτές, από σχετικά υγρές καταστάσεις σε καταστάσεις ξηρασίας. Μεταγενέστεροι μετασχηματισμοί συνέβησαν γενικά εκτός των περιοχών των νεο-σχηματισμένων ερήμων, που συσχετιζόνταν με την εγκατάλειψη των νέων ξηρών περιοχών και την επακόλουθη

εισβολή σε πιο υγρές γειτονικές περιοχές. Η ύπαρξη αυτών των συντονισμένων περιβαλλοντικών και πολιτισμικών αλλαγών ήταν πολύ σημαντική, αν ληφθούν υπόψη και άλλα στοιχεία που υποστήριζαν ότι η έντονη ξηρασία και η ερημοποίηση είχαν το δυναμικό να διαταράξουν με τραυματικό τρόπο τους δεσμούς μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας, όπως ακριβώς, με βεβαιότητα, μπορούν και όλοι οι σκληροί και επώδυνοι πατριαρχικοί κοινωνικοί θεσμοί.

Κοινωνική καταστροφή σε περιοχές ξηρασίας, ερημοποίησης και λιμού

Άλλα ευρήματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η έντονη και επαναλαμβανόμενη ξηρασία και ερημοποίηση, η οποίες προκαλούν τον λιμό, τη λιμοκτονία, και τις μαζικές μεταναστεύσεις σε πληθυσμούς με στοιχειώδες επίπεδο επιβίωσης θα πρέπει να αποτέλεσαν κρίσιμο παράγοντα ο οποίος βαθμιαία, ή ακόμα και απότομα, ώθησε τους προηγούμενα μητριαρχικούς πολιτισμούς προς την πατριαρχία. Για παράδειγμα:

1) Πρόσφατες αναφορές αυτοπτών μαρτύρων των πολιτισμικών μεταβολών που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια καταστάσεων λιμών και λιμοκτονιών δείχνουν την επακόλουθη κατάρρευση των κοινωνικών και οικογενειακών δεσμών. Η σπαραξικάρδια αναφορά του Turnbull (1972) για τους λαούς Ικ της Ανατολικής Αφρικής είναι πολύ ξεκάθαρη σε αυτό το σημείο, αλλά έχουν γίνει και άλλες παρόμοιες παρατηρήσεις (Cahill 1982, Garcia 1981, Garcia & Escudero 1982, Sorokin 1975). Στις πιο έντονες καταστάσεις λιμού, οι σύζυγοι συχνά εγκαταλείπουν τις συζύγους και τα παιδιά τους σε αναζήτηση τροφής· η επιστροφή τους είναι αμφίβολη. Τα παιδιά που λιμοκτονούν και τα μεγαλύτερα μέλη της οικογένειας ουσιαστικά εγκαταλείπονται να παλέψουν μόνο τους ή να πεθάνουν. Κάποιες φορές, παιδιά σχηματίζουν περιπλανώμενες ομάδες με σκοπό να κλέψουν τροφή και ο εναπομείνας κοινωνικός ιστός διαρρηγνύεται εντελώς. Ο δεσμός που φαίνεται να διαρκεί περισσότερο είναι εκείνος μητέρας-βρέφους, αλλά τελικά οι πεινασμένες μητέρες εγκαταλείπουν τα παιδιά τους.

2) Κλινικές μελέτες σχετικά με τα αποτελέσματα του σοβαρού υποσιτισμού από πρωτεΐνες-θερμίδες σε βρέφη και παιδιά δείχνουν ότι η λιμοκτονία είναι ένα από τα πιο σοβαρά τραύματα. Ένα παιδί που υποφέρει από μαρασμό θα εμφανίσει συμπτώματα έλλειψης επαφής με το περιβάλλον και ακινησίας, συνοδευμένα, στις πιο ακραίες περιπτώσεις, από παύση της ανάπτυξης του σώματος και του εγκεφάλου. Αν η λιμοκτονία διαρκέσει μεγάλο διάστημα, η ανάρρωση σε πλήρη λειτουργικότητα μπορεί να μην επιτευχθεί μετά την αποκατάσταση της παροχής τροφής και μπορεί να υπάρξει από ήπια ως σοβαρή φυσική και συναισθηματική

καθυστέρηση. Έχουν σημειωθεί και άλλα αποτελέσματα του λιμού και της λιμοκτονίας στα παιδιά και τους ενήλικες, μεταξύ των οποίων είναι η ελάττωση στη γενικότερη συναισθηματική ζωντάνια και την σεξουαλική ενέργεια, ορισμένα από τα οποία μπορεί να εξακολουθήσουν ακόμα και μετά την αποκατάσταση της παροχής τροφής. Είναι σημαντικό ότι το βρέφος συστέλλεται και αποσύρεται βιοφυσικά και συναισθηματικά σε συνθήκες λιμού και λιμοκτονίας με τρόπο σχεδόν ταυτόσημο με τα εξίσου τραυματικά αποτελέσματα της στέρησης και απομόνωσης από τη μητέρα. Και οι δύο ομάδες εμπειριών έχουν ξεκάθαρα αποτελέσματα που διαρκούν για ολόκληρη την ζωή τα οποία διαταράσσουν την ικανότητα των ενηλίκων να δεθούν και με τον/την σύντροφο και με τους απογόνους τους (Aykroyd 1974, Garcia & Escudero 1982, Prescott, Read & Coursin 1975).

Φυσιολογικά, σε σύγκριση με μαρασματικά, βρέφη: Το βρέφος στα δεξιά είναι επτά μηνών μαρασματικό. Το βρέφος στα αριστερά είναι 5 μηνών υγιές. Αναπαράχθηκε με την άδεια του F. Monckenberg (στο Prescott, κ.α. 1975).

Δια-φωτισμός των κρανίων φυσιολογικού (αριστερά), υποσιτισμένου (κέντρο) και μαρασματικού-λιμοκτονούντος (δεξιά) βρέφους. Το κρανίο φωτίζεται ανάλογα με την ποσότητα του χώρου που είναι γεμάτος με υγρό μεταξύ του εγκεφάλου και του κρανίου. Ένα καλά σιτισμένο βρέφος έχει έναν καλά ανεπτυγμένο εγκέφαλο με λίγο χώρο και υγρό μεταξύ του εγκεφάλου και του κρανίου. Δεν ισχύει το ίδιο με το υποσιτισμένο ή το λιμοκτονόν παιδί. Αναπαράχθηκε με την άδεια του F. Monckenberg (στο Prescott, κ.α. 1975).

3) Προσδιορίστηκε ένα πλήθος από άλλους τραυματικούς παράγοντες που σχετίζονται ειδικά με την σκληρή ζωή των ερήμων και των περιοχών με ξηρασία. Ένα βασικό παράδειγμα ήταν η χρήση από τους μεταναστεύοντες πληθυσμούς της Κεντρικής Ασίας ενός περιοριστικού λίκνου ράχης για τη μεταφορά βρέφους που λειτουργούσε ως κρανιακός σφικτήρας, το οποίο φαίνεται ότι ακούσια οδήγησε στο διπλό τραύμα της κρανιακής παραμόρφωσης και του φάσκιωματος. Η παραμόρφωση του βρεφικού κρανίου ως κοινωνικού θεσμού εξαφανίστηκε σιγά-σιγά γύρω στην αρχή του εικοστού αιώνα, αλλά το φάσκιωμα φαίνεται να διατηρείται στις μέρες μας στις ίδιες γενικότερες περιοχές. Φυσιολογικά, ένα βρέφος που υποβάλλεται σε επώδυνο περιορισμό παλεύει να ελευθερωθεί και θα κλάψει δυνατά, για να τραβήξει γρήγορα την προσοχή των ανθρώπων που το προσέχουν. Δεν θα γίνει το ίδιο, υποθέτω, με τα λιμοκτονούντα παιδιά που είναι δεμένα με λωρίδες σε ένα λίκνο ράχης που περιορίζει το σώμα (το οποίο πολλές φορές συνθλίβει το κεφάλι) ενόψει μιας μεγάλης πορείας κατά τη διάρκεια μιας ξηρασίας που κατακαίει τα πάντα. Σε ακραίες καταστάσεις ξηρασίας και λιμού, οι άνθρωποι που προσέχουν τα παιδιά θα ήταν λιγότερο προσεκτικοί, χωρίς επαφή και λιγότερο πρόθυμοι να σταματούν συνέχεια για να καθησυχάζουν ένα παιδί που πονάει από τις λωρίδες του λίκνου ράχης που παραμορφώνουν το κρανίο. Καθώς η ερημοποίηση προχωρούσε στην Κεντρική Ασία, η μετανάστευση από περιοχή σε περιοχή έγινε ένας σχετικά μόνιμος τρόπος ζωής. Τα αρχαιολογικά ευρήματα δείχνουν ότι οι κρανιακές παραμορφώσεις και το φάσκιωμα έγιναν ακολούθως θεσμοθετημένα τμήματα της ανατροφής των παιδιών σε εκείνες τις περιοχές (Ντε Μέο 1986, σελ. 142-152, Dingwall 1931, Gorer & Rickman 1962). Πράγματι, οι επώδυνες κρανιακές παραμορφώσεις και το φάσκιωμα έγιναν σημεία αναφοράς και αγαπητά κοινωνικά έθιμα αυτών των λαών, και διατηρήθηκαν ακόμα και αφού εγκατέλειψαν τη νομαδική ζωή για έναν πιο μόνιμο τρόπο ζωής. Άλλοι σημαντικοί

κοινωνικοί θεσμοί, όπως οι ακρωτηριασμοί των αντρικών και των γυναικείων γεννητικών οργάνων (περιτομή, infibulation [=σχεδόν ολική συρραφή εξωτερικών χειλιών των γυναικείων γεννητικών οργάνων]), βρέθηκαν ότι είναι γεωγραφικά εντοπισμένοι και έχουν την αρχαιότερη προέλευσή τους στην μεγάλη ερημική ζώνη του Παλαιού Κόσμου, αν και οι λόγοι που συνέβη αυτό δεν είναι τόσο ξεκάθαροι.

Το φάσκιωμα και τα τεχνητά παραμορφωμένα κρανία εμφανίστηκαν σαν συμπληρωματικές πρακτικές καθώς πρωτοεμφανίστηκαν στην Κεντρική Ασία με τη χρήση του λίκνου ράχης από τους μεταναστεύοντες λαούς. Η παραμόρφωση των βρεφικών κρανίων σιγά-σιγά εξαφανίστηκε, αλλά το φάσκιωμα, μια πρακτική που παραμένει, συνεχίζεται στις περισσότερες περιοχές που επηρεάστηκαν από αυτούς τους λαούς.

Σχέδιο φασκιωμένου βρέφους από την Deborah Carrino, βασισμένο σε μια φωτογραφία του Dean Conger.

COPYRIGHT BY D. C. KILGORE

Φωτογραφίες παραμορφωμένων κρανίων από την εργασία του Dingwall (1931).

Copyright © 2000
All Rights Reserved, by Jamaica Chaffee

Επεξηγήσεις χαρτών:

1ος χάρτης: Ακρωτηριασμοί αντρικών γεννητικών οργάνων.
Εξαιρετικά άγριες μορφές: Εκδορά, περιτομή, τομή του κάτω μέρους.
Λιγότερο σκληρές μορφές: Χάραξη.

Από τα δεδομένα των Murdock (1967), Montagu (1945, 1946).

2ος χάρτης: Ακρωτηριασμοί γυναικείων γεννητικών οργάνων.
Εξαιρετικά σκληρές μορφές: Αγκτηριασμός.
Σκληρές μορφές: Κλειτοριδεκτομή, εκτομή.
Υπάρχουν, αλλά ασαφούς μορφής.

Από τα δεδομένα των Hosken (1979) και Montagu (1945, 1946).

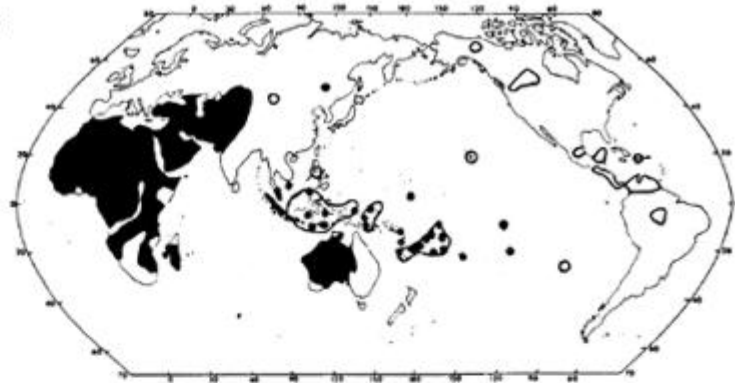
3ος χάρτης: Κρανιακή παραμόρφωση βρεφών και φάσκιωμα.
Υπάρχουν· τα βέλη σημειώνουν τις οδούς διάχυσης.

Από τα δεδομένα του Dingwall (1931).

Male Genital Mutilations

- Extremely Severe Forms: (Flaying, Circumcision, Subincision)
- Forms of Lesser Severity: (Incision)

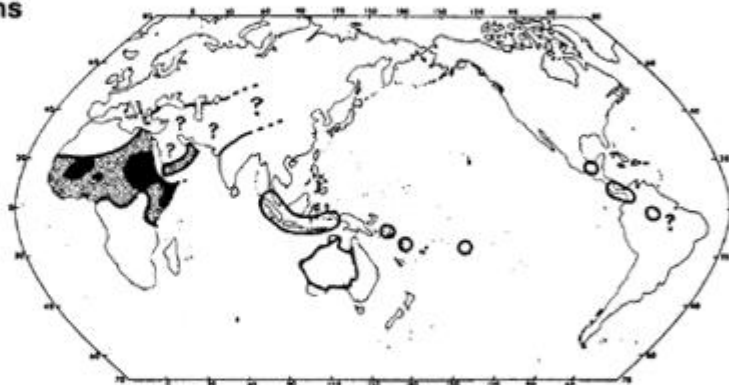
From the data of Murdock (1967) and Montagu (1945, 1946)

Female Genital Mutilations

- Extremely Severe Forms: (Infibulation)
- Severe Forms: (Clitoridectomy, Excision)
- Present, but Type Unclear

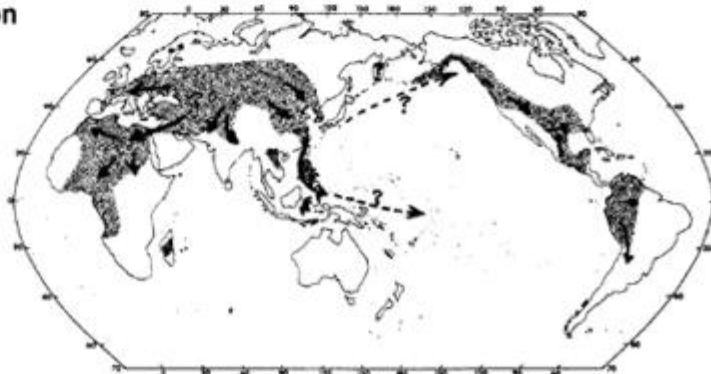
From the data of Hosken (1979) and Montagu (1945, 1946)

Infant Cranial Deformation and Swaddling

- Present; Arrows Mark Diffusion Patterns

From the data of Dingwall (1931)

Copyright © 2000
All Rights Reserved
by James Chaffee

Σημείωση: Όλοι οι χάρτες έχουν συντεθεί από δεδομένα που προέρχονται από αυτόχθονες, ιθαγενείς λαούς που βρίσκονται στο επίπεδο στοιχειώδους επιβίωσης. Στη Βόρεια, τη Νότια Αμερική και την Ωκεανία, τα δεδομένα αυτά αντικατοπτρίζουν συνθήκες προγενέστερες της έλευσης των Ευρωπαίων άποικων.

Κατά τη διαδικασία της κατασκευής των παραπάνω προσδιορισμών, μου γινόταν όλο και πιο φανερό ότι οι πρώιμοι μητριαρχικοί κοινωνικοί δεσμοί πρέπει να καταστράφηκαν για πρώτη φορά στους λαούς με στοιχειώδες επίπεδο επιβίωσης

οι οποίοι επέζησαν από τις σκληρές, επαναλαμβανόμενες ξηρασίες, την ερημοποίηση και τον παρατεταμένο λιμό. Με την προοδευτική εξάρθρωση των κοινωνικών δεσμών μεταξύ βρέφους-μητέρας και άντρα-γυναίκας, που επαναλαμβάνονταν από τη μια γενιά στην άλλη, λόγω της υπερβολικής ξηρασίας, του λιμού, της λιμοκτονίας, και των αναγκαστικών μεταναστεύσεων, θα πρέπει να προέκυψε μια επακόλουθη ανάπτυξη και ενίσχυση των πατριαρχικών στάσεων, συμπεριφορών, και κοινωνικών θεσμών. Και αυτοί θα αντικατέστησαν σταδιακά τους παλαιότερους μητριαρχικούς. Η πατριαρχία θα εγκαταστάθηκε στην χαρακτηριστική δομή όπως ακριβώς οι συνθήκες υπερβολικής ξηρασίας εγκαταστάθηκαν στο τοπίο. Και όταν πια εγκαταστάθηκε, η πατριαρχία θα παρέμενε στους προσβεβλημένους λαούς, ανεξάρτητα από το κλίμα που επικράτησε στην συνέχεια ή τις προμήθειες σε τροφή, δεδομένου του χαρακτήρα των κοινωνικών θεσμών οι οποίοι επηρεάζουν την συμπεριφορά και αυτοσυντηρούνται. Έτσι, στην συνέχεια η πατριαρχία θα εμφανίστηκε στις περιοχές όπου υπήρχε αφθονία αγαθών μέσω των επιδρομών των μεταναστευτικών, πολεμοχαρών λαών από τις γειτονικές ερημικές περιοχές.

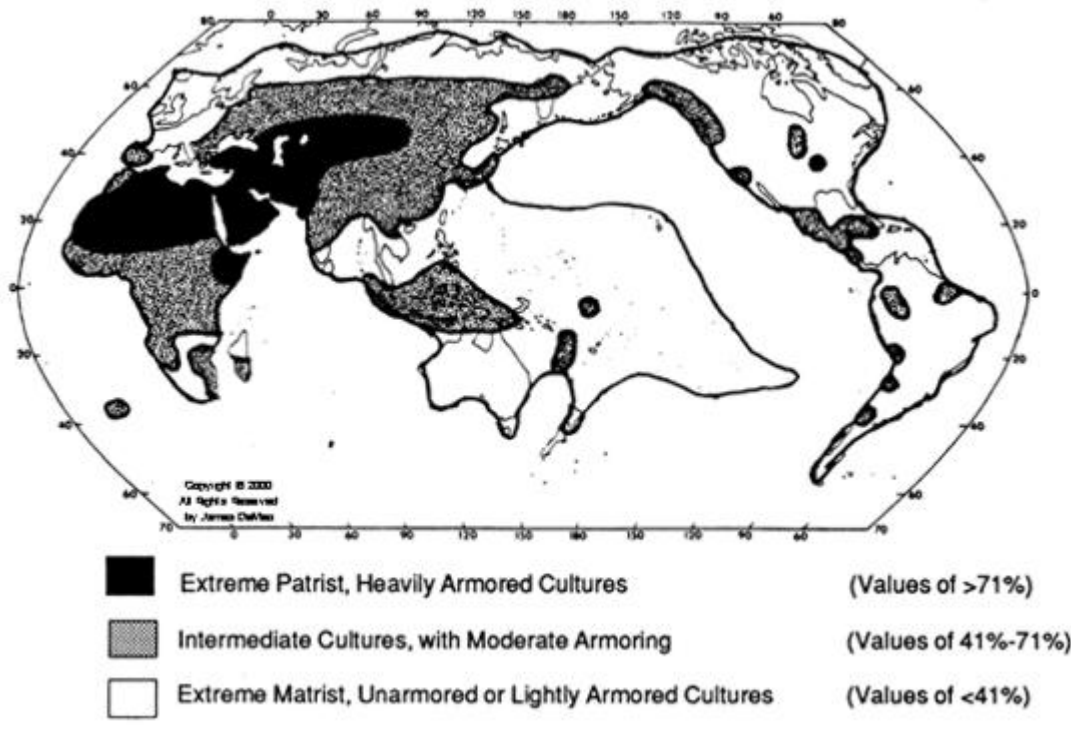
Έτσι, από τις παραπάνω μελέτες, προτάθηκε ένας πολύ σαφής γεωγραφικός έλεγχος. Αν υπήρχε μια χαρτογραφημένη, παγκόσμια χωρική συσχέτιση μεταξύ των σκληρών ερημικών συνθηκών και των ακραίων πατριαρχικών πολιτισμών, τότε θα μπορούσε να προσδιοριστεί ένας σαφής μηχανισμός της έναρξης του πρώτου τραύματος και της καταστολής στους αρχαίους ανθρώπινους πολιτισμούς. Αυτό, επίσης, θα επιβεβαίωνε άμεσα την σεξ-οικονομική θεωρία του Ράιχ, η οποία θεωρούσε απαραίτητο έναν αρχαϊκό μηχανισμό δημιουργίας τραυμάτων για να εξηγήσει την γέννηση της θωράκισης. Οι χωρικές συσχετίσεις που προέκυψαν από αυτή την προσέγγιση ήταν εντυπωσιακές.

Οι γεωγραφικές παράμετροι της ανθρωπολογίας και της κλιματολογίας

Η προκαταρκτική μελέτη μου πάνω στην συμπεριφορά και τους κοινωνικούς θεσμούς σε ένα δείγμα 400 διαφορετικών πολιτισμών ιθαγενών, που βρίσκονται σε στοιχειώδες επίπεδο επιβίωσης, από όλο τον κόσμο έδειξε ότι οι πιο ακραία πατριαρχικοί λαοί έζησαν σε ερήμους (Ντε Μέο 1980), αν και όχι κατ' αποκλειστικότητα. Μια πιο συστηματική και πιο καθοριστική παγκόσμια ανάλυση που προέκυψε αργότερα από 1170 διαφορετικούς πολιτισμούς, επιβεβαίωσε την συσχέτιση ερήμου-πατριαρχίας, αλλά απέδειξε ότι η γενίκευση δεν ίσχυε για όλες τις σχεδόν άνυδρες ή ακόμα και τις υπερβολικά άνυδρες ερήμους περιορισμένου μεγέθους, όταν οι προμήθειες τροφής και νερού μπορούσαν να επιτευχθούν αν

γίνονταν ένα μικρό ταξίδι. Επιπλέον, οι υγρές περιοχές που γειτόνευαν με τις μεγαλύτερες, πολύ άνυδρες ερήμους, βρέθηκαν να είναι πατριαρχικού χαρακτήρα, ένα γεγονός που αργότερα εξηγήθηκε από τις αποδεδειγμένες μεταναστεύσεις των λαών (Ντε Μέο 1986, 1987). Τα πολιτισμικά δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για αυτή τη μεταγενέστερη ανάλυση λήφθηκαν από τον Εθνογραφικό Άτλαντα του Murdock (1967), ο οποίος δεν περιείχε καθόλου χάρτες και αποτελούνταν σχεδόν αποκλειστικά από περιγραφικά δεδομένα σε πίνακες, σχετικά με ιθαγενείς λαούς που ζούσαν στις περιοχές από όπου προέρχονταν. Τα δεδομένα για τη Βόρειο και Νότιο Αμερική και την Ωκεανία, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, αντικατόπτριζαν τις συνθήκες των ιθαγενών πριν την έλευση των Ευρωπαίων. Τα δεδομένα του Murdock συγκεντρώθηκαν από εκατοντάδες αξιόπιστες πηγές και δημοσιεύτηκαν μεταξύ του 1840 και του 1960· τα δεδομένα του έχουν επισκοπηθεί από άλλους ερευνητές, και χρησιμοποιούνται ευρύτατα για ελέγχους δια-πολιτισμικών θεωριών. Κάθε ένας από τους 1170 πολιτισμούς εκτιμήθηκε χωριστά (από υπολογιστή) σύμφωνα με 15 διαφορετικές παραμέτρους οι οποίες προσέγγιζαν το σχήμα μητριαρχίας-πατριαρχίας που δόθηκε προηγουμένως. Οι πολιτισμοί που εμφάνιζαν ένα υψηλό ποσοστό πατριαρχικών χαρακτηριστικών λάμβαναν έναν κατάλληλα μεγάλο βαθμό, ενώ οι πολιτισμοί με χαμηλό ποσοστό πατριαρχικών χαρακτηριστικών (με υψηλό βαθμό μητριαρχίας) έπαιρναν έναν κατάλληλα χαμηλό βαθμό [4]. Λήφθηκε το γεωγραφικό πλάτος και μήκος κάθε πολιτισμού και υπολογίστηκε το τοπικό μέσο ποσοστό πατριαρχίας για κάθε περιοχή διαστάσεων 5° x 5° γεωγραφικού πλάτους και μήκους. Ο χάρτης 1, ο Χάρτης της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς, προέκυψε από αυτή τη διαδικασία (Ντε Μέο 1986, Κεφάλαιο 4).

Χάρτης 1. Ο Χάρτης της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς: Για την περίοδο μεταξύ του 1840 και του 1960, όπως αναπαραστάθηκε από πολιτισμικά δεδομένα ιθαγενών από τον Εθνογραφικό Άτλαντα του Murdock (1967), χρησιμοποιώντας τον ελάχιστο βαθμό ιστορικών ερμηνειών.

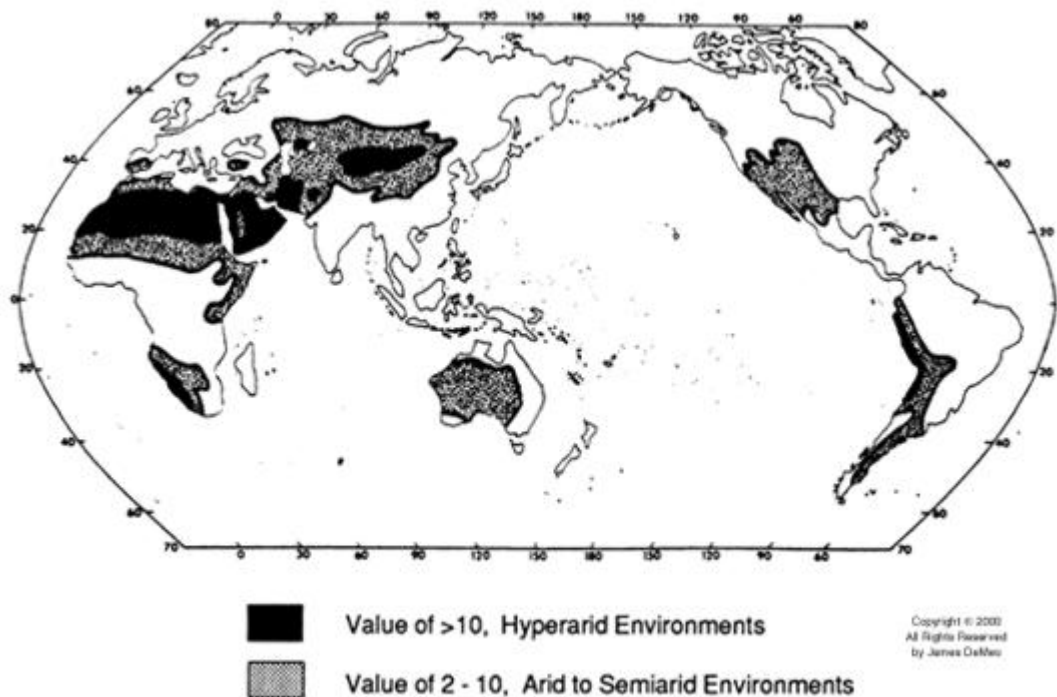
Ακραία πατριαρχικοί, βαριά θωρακισμένοι πολιτισμοί (τιμές >71%).
 Ενδιάμεσοι πολιτισμοί, με μέτρια θωράκιση (τιμές από 41% ως 71%).
 Ακραία μητριαρχικοί, αθωράκιστοι ή ελαφρά θωρακισμένοι πολιτισμοί (τιμές <41%).

Τα πρότυπα του Χάρτη της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς υποστηρίχθηκαν ανεξάρτητα από ξεχωριστούς χάρτες κάθε μιας από τις 15 παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του και από χάρτες άλλων σχετικών παραμέτρων (ακρωτηριασμούς γεννητικών οργάνων, κρανιακή παραμόρφωση βρεφών, φάσκιωμα) που δόθηκαν στην αρχική διατριβή (Ντε Μέο 1986, Κεφάλαιο 5). Ο Χάρτης της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς αποδεικνύει ξεκάθαρα ότι η πατριαρχία δεν ήταν ούτε απανταχού παρούσα ούτε τυχαία στην διάδοσή της ανά τον κόσμο. Οι πολιτισμοί του Παλαιού Κόσμου ήταν ξεκάθαρα πιο πατριαρχικοί από εκείνους τις Ωκεανίας ή του Νέου Κόσμου. Επιπλέον, η περιοχή με την πιο ακραία πατριαρχία στον Παλαιό Κόσμο εντοπίζεται σε μια μεγάλη, συνεχόμενη λωρίδα, που εκτείνεται κατά μήκος της Βόρειας Αφρικής, της Εγγύς (Μέσης) Ανατολής και της Κεντρικής Ασίας. Έχει τεράστια σημασία το γεγονός ότι η ίδια αυτή γεωγραφική περιοχή περιλαμβάνει την πιο έντονη, εκτεταμένη και υπερβολικά άνυδρη έρημο που βρίσκεται σήμερα στη Γη.

Χάρτες περιβαλλοντικών παραγόντων που σχετίζονται με ερημικές συνθήκες δείχνουν κατανομές που μοιάζουν πολύ με εκείνες της ακραίας πατριαρχίας του

Χάρτη Παγκόσμιας Συμπεριφοράς. Ο χάρτης 2 είναι, για παράδειγμα, ένας χάρτης που προσδιορίζει τα πιο έντονα άνυδρα ερημικά περιβάλλοντα όπως προσδιορίζονται από την αναλογία ξηρασίας των Budyko-Lettau (Budyko 1958, Hare 1977). Η αναλογία αυτή αντιπαραβάλλει την ποσότητα της ενέργειας εξάτμισης σε ένα δεδομένο περιβάλλον με το μέγεθος των κατακρημνίσεων (βροχή, χιόνι, κ.τ.λ.). Αποτελεί έναν πολύ πιο ευαίσθητο δείκτη της έντασης (στρες) σε άνυδρα περιβάλλοντα σε σχέση με εκείνους που χρησιμοποιούνται σε πιο καθιερωμένα συστήματα ταξινόμησης κλιμάτων, οι οποίοι μπορούν να παρασύρουν κάποιον να σκεφτεί ότι όλα τα περιβάλλοντα «ερήμου» είναι της ίδιας φύσης. Χάρτες που δείχνουν άλλου είδους στρεσογόνα ακραία περιβάλλοντα, όπως μέγιστη μεταβλητότητα κατακρημνίσεων, ύψιστες μέσες μηνιαίες τιμές μέγιστης θερμοκρασίας, περιοχές γυμνές από βλάστηση, περιοχές που έχουν την ελάχιστη δυνατότητα συγκράτησης της βροχής, περιοχές ερημικών εδαφών και ακατοίκητες περιοχές εμφανίζουν πολύ παρόμοιες κατανομές των πιο έντονων, εκτεταμένων παραμέτρων μέσα σε αυτή την περιοχή με ακραία πατριαρχία ερημικού τύπου. (Ντε Μέο 1986 Κεφάλαιο 2, Ντε Μέο 1987). Αυτή την τεράστια έκταση συνδυαζόμενης ακραίας ξηρασίας και ακραίου πολιτισμού την ονόμασα Σαχαρασία.

Χάρτης 2: Η Αναλογία Ξηρασίας των Budyko-Lettau: Η αντιπαραβολή της σχετικής ξηρασίας διαφορετικών ξηρών περιοχών στον κόσμο. Οι τιμές αντανακλούν την αναλογία μεταξύ των κατακρημνίσεων και της ενέργειας εξάτμισης· οι περιοχές με τιμή 2 δέχονται διπλάσια ηλιακή ενέργεια εξάτμισης σε σύγκριση με την υγρασία από τις κατακρημνίσεις, ενώ οι περιοχές με τιμές 10 δέχονται δεκαπλάσια.

Τιμές >10, περιβάλλοντα υπερβολικής ξηρασίας.

Τιμές από 2-10, περιβάλλοντα ξηρασίας ή μέτριας ξηρασίας.

Οι γεωγραφικοί παράμετροι της αρχαιολογίας και της ιστορίας

Οι έντονα δομημένες κατανομές στον Χάρτη της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς πρότειναν ότι η πατριαρχία αναπτύχθηκε μέσα στην Σαχαρασία, ίσως μόνο σε αρχαίες ιστορικές εποχές και μετά από τις εποχές εκείνες μεταφέρθηκε προς τα έξω από μεταναστεύοντες λαούς για να επηρεάσουν έτσι τις γειτονικές υγρές περιοχές. Ο έλεγχος αυτής της υπόθεσης που αφορά την συμπεριφορά, τις μεταναστεύσεις και το κλίμα σε αρχαίες εποχές απαιτούσε την κατασκευή μιας νέας βάσης δεδομένων που να αποτελείται από πληροφορίες που να αφορούν τις κλιματολογικές συνθήκες της αρχαιότητας, τις μεταναστεύσεις των λαών, τους κοινωνικούς παράγοντες του παρελθόντος που σχετίζονταν με την μεταχείριση των βρεφών, των παιδιών και των γυναικών και τις τάσεις προς την αντρική κυριαρχία, το δεσποτισμό, την σαδιστική βία και τις εχθροπραξίες. Αναπτύχθηκε και οργανώθηκε χρονολογικά μια νέα βάση δεδομένων που περιείχε περισσότερες από 10000 ξεχωριστές κάρτες σημειώσεων εξειδικευμένες σε χώρο και χρόνο· κάθε κάρτα περιείχε πληροφορίες από την αρχαιολογική και την ιστορική βιβλιογραφία που προσδιόριζαν κατασκευάσματα και/ή οικολογικές συνθήκες για συγκεκριμένες τοποθεσίες ή περιοχές σε συγκεκριμένες εποχές. Για να συσταθεί αυτή η βάση δεδομένων συμβουλευτήκαμε περισσότερες από 100 αξιόπιστες

πηγές, κάτι που έκανε εφικτό τον προσδιορισμό και την σύγκριση των αρχαίων συνθηκών σε όλη την έκταση μεγάλων γεωγραφικών περιοχών για παρόμοιες χρονικές περιόδους. Προσδιορίστηκαν έτσι οι χρόνοι και οι τόποι εκτεταμένων οικολογικών και πολιτισμικών μεταβολών, όπως και οι μεταναστεύσεις και τα πρότυπα εγκατάστασης των λαών. Η κυρίαρχη εστίασή μου ήταν στην Σαχαρασία και στις πιο υγρές γειτονικές της περιοχές της Αφρικής, της Ευρώπης και της Ασίας, αλλά σημαντικό εύρος δεδομένων συγκεντρώθηκε και για την Ωκεανία και το Νέο Κόσμο (ΝτεΜέο 1985, Κεφάλαια 6 & 7 του 1986).

Από τα πρότυπα που παρατηρήθηκαν σε αυτή τη βάση δεδομένων, μπόρεσα να επιβεβαιώσω την υπόθεση ότι η πατριαρχία αναπτύχθηκε για πρώτη φορά και σε χρονολογικά πρωιμότερο στάδιο στην Σαχαρασία, την ίδια εποχή που το τοπίο υφίστατο μια οικολογική μεταβολή τεράστιου μεγέθους, από σχετικά υγρές σε άνυδρες συνθήκες ερήμου. Στοιχεία από δεκάδες αρχαιολογικές και παλαιοκλιματικές μελέτες δείχνουν ότι η μεγάλη ερημική ζώνη που αποτελεί σήμερα την Σαχαρασία, ήταν πριν το 4000-3000 π.Χ. μια σαβάνα με βοσκοτόπους, η μισή καλυμμένη από δάση. Πανίδα διαφόρων μεγεθών, όπως ελέφαντες, καμηλοπαρδάλεις, ρινόκεροι και γαζέλες, ζούσε στα ηπειρωτικά λιβάδια, ενώ ιπποπόταμοι, κροκόδειλοι, ψάρια, σαλιγκάρια και μαλάκια αφθονούσαν σε ρυάκια, ποτάμια και λίμνες. Σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος αυτής της έκτασης της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Κεντρικής Ασίας είναι υπερβολικά άνυδρο και συχνά χωρίς καθόλου βλάστηση. Ορισμένες από τις σημερινές άνυδρες λεκάνες της Σαχαρασίας ήταν τότε γεμάτες με νερό σε ύψος δεκάδων ως εκατοντάδων μέτρων, ενώ φαράγγια και ρεματιές διαρρέονταν μόνιμα από μικρότερα ή μεγαλύτερα ποτάμια. (Ντε Μέο 1986, Κεφάλαιο 6).

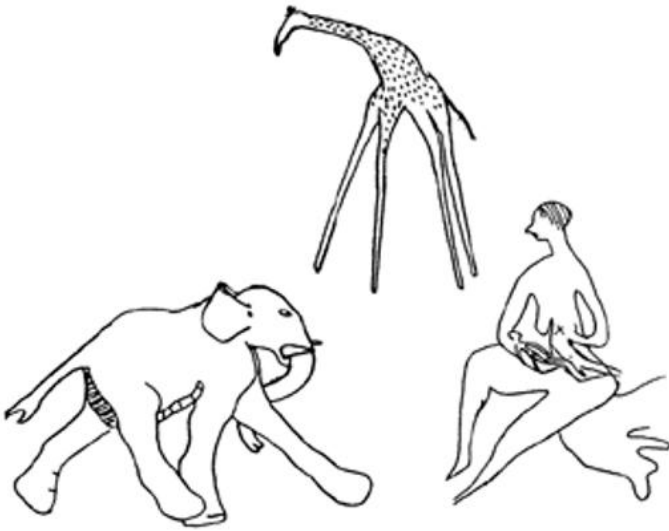
Αλλά τι συνέβαινε με τους λαούς που κατοικούσαν στην Σαχαρασία κατά τη διάρκεια των πιο υγρών εποχών της αφθονίας; Τα στοιχεία είναι ξεκάθαρα και σε αυτό το σημείο: Αυτοί οι λαοί ήταν ειρηνικοί, αθωράκιστοι και με μητριαρχικό χαρακτήρα. Πράγματι, συμπεράνα ότι δεν υπάρχει κανένα ξεκάθαρο, επιτακτικό ή αναμφισβήτητο στοιχείο που να δικαιολογεί την ύπαρξη της πατριαρχίας οπουδήποτε στη Γη αρκετά πριν από το 4000 π.Χ. Ωστόσο, υπάρχουν ισχυρά στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη πρώιμων μητριαρχικών κοινωνικών συνθηκών. Τα συμπεράσματα αυτά βγήκαν, εν μέρει, από την παρουσία ορισμένων κατασκευασμάτων από εκείνες τις πρώιμες εποχές, τα οποία περιλαμβάνουν: Την ευαίσθητη και προσεκτική ταφή των νεκρών, ανεξάρτητα του φύλου, με ένα σχετικά ομοιόμορφο ταφικό πλούτο· αγάλματα γυναικών ρεαλιστικά όσον αφορά

την σεξουαλικότητα· και φυσιοκρατικά, ευαίσθητα καλλιτεχνήματα σε πέτρινους τοίχους και αγγεία που έδιναν έμφαση στις γυναίκες, τα παιδιά, τη μουσική, το χορό, τα ζώα και το κυνήγι. Σε μετέπειτα αιώνες, ορισμένοι από αυτούς τους ειρηνικούς μητριαρχικούς λαούς προόδεψαν τεχνολογικά και δημιούργησαν μεγάλα, μη οχυρωμένα αγροτικά και/ή εμπορικά κράτη, ειδικά στην Κρήτη, στην κοιλάδα του Ινδού ποταμού και στην Σοβιετική Κεντρική Ασία. Το συμπέρασμα για την ύπαρξη μητριαρχίας σε εκείνες τις πρώιμες εποχές προκύπτει επίσης από την απουσία αρχαιολογικών ευρημάτων που να δείχνουν χάος, εχθροπραξίες, σαδισμό και βαρβαρότητα, ευρήματα που γίνονται πολύ εμφανή σε πιο πρόσφατα στρώματα, μετά την ξήρανση της Σαχαρασίας. Αυτά τα μεταγενέστερα αρχαιολογικά ευρήματα περιλαμβάνουν: πολεμικά όπλα· αρχαιολογικά στρώματα σε καταυλισμούς που δηλώνουν καταστροφή· μαζικές οχυρώσεις, ναούς, και τύμβους αφιερωμένους σε μεγάλους άντρες ηγέτες· κρανιακή παραμόρφωση των βρεφών· τελετουργική δολοφονία γυναικών στους τύμβους ή τους τάφους γενικά γηραιότερων αντρών· τελετουργικές θυσίες παιδιών σε θεμέλια κατασκευών· μαζικούς ή ατύλαχτους τάφους με ακρωτηριασμένα πτώματα πεταμένα όπως-όπως· και διαστρωμάτωση καστών, σκλαβιά, ακραία κοινωνική ιεραρχία, πολυγαμία και καθεστώς παλλακίδας, όπως προσδιορίζονται από την αρχιτεκτονική, τα ταφικά δώρα και άλλες νεκρικές ετοιμασίες. Το στυλ και η θεματολογία της καλλιτεχνικής δημιουργίας των μεταγενέστερων άνυδρων περιόδων αλλάζει επίσης, για να δοθεί έμφαση σε έφιππους πολεμιστές, άλογα, άρματα, μάχες και καμήλες. Οι σκηνές γυναικών, παιδιών και της καθημερινής ζωής εξαφανίζονται. Τα φυσιοκρατικά αγάλματα των γυναικών και οι καλλιτεχνικές δημιουργίες γίνονται ταυτόχρονα αφηρημένες, μη ρεαλιστικές, ή ακόμα και άγριες, χάνοντας την προηγούμενη ευγενική, καλλιεργημένη ή ερωτική ποιότητα· ή εξαφανίζονται τελείως, για να αντικατασταθούν από αγάλματα αρσενικών θεών ή βασιλέων-θεών. Η ποιότητα της τέχνης όπως και οι αρχιτεκτονικές τεχνοτροπίες στις εποχές αυτές φθίνουν στις τοποθεσίες του Παλαιού Κόσμου, για να ακολουθήσουν τα επόμενα χρόνια μνημειακά, πολεμικά και φαλλικά πρότυπα. (Ντε Μέο 1986, Κεφάλαια 6 & 7). Βέβαια, δεν ήμουν ο πρώτος που παρατήρησε την ύπαρξη πολιτισμικών μεταβολών στα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία, ή που παρατήρησε τις έντονες επιπτώσεις των περιβαλλοντικών αλλαγών στον πολιτισμό. Ωστόσο, η εργασία μου ήταν η πρώτη που ήταν παγκόσμιας κλίμακας, εξήχθη με συστηματικό τρόπο και ήταν χρονικά και τοπικά εξειδικευμένη [5].

Λιθογραφίες από την Βόρεια Αφρική.

Επεξηγήσεις λιθογραφιών:

1. Υγρή Νεολιθική Περίοδος με κυνηγούς και συλλέκτες τροφής π. 7000 π. Χ.
2. Υγρή Νεολιθική Κτηνοτροφική Περίοδος π. 5000 π. Χ.
3. Άνυδρη Εποχή του Χαλκού, περίοδος πολέμων, αλόγων, αρμάτων, καμηλών, π. 2000-500 π.Χ.

Moist Neolithic Hunter-Gatherer Period, c.7000 BCE

Moist Neolithic Pastoralist Period, c.5000 BCE

Dry Bronze Age, Warrior, Horse, Chariot, Camel Period, c.2000-500 BCE

Copyright © 2000
All Rights Reserved
by James D. Miller

Με λίγες ειδικές εξαιρέσεις, τα πρώτα και πιο πρώιμα ευρήματα χαοτικών κοινωνικών συνθηκών και πατριαρχίας στη Γη βρίσκονται σε εκείνα τα τμήματα της Σαχαρασίας που άρχισαν να στεγνώνουν πρώτα, δηλαδή, μέσα ή πολύ κοντά στην Αραβία και την Κεντρική Ασία. Αυτές οι ειδικές εξαιρέσεις είναι τοποθεσίες στην Ανατολία ή στον Λίβανο, οι οποίες περιέχουν ορισμένα φευγαλέα στοιχεία που δείχνουν ότι μια πολύ περιορισμένη πατριαρχία μπορεί να υπήρξε γύρω στο 5000 π.Χ.· αλλά τα στοιχεία αυτά υπάρχουν παράλληλα με άλλα στοιχεία που δείχνουν ότι στις περιοχές εκείνες υπήρξε μια πρώιμη υποπερίοδος ξηρασίας, με μια συνακόλουθη προσαρμογή στη μετανάστευση και τη νομαδική κτηνοτροφία. Ως τέτοιες, φαίνονται να είναι εξαιρέσεις οι οποίες επιβεβαιώνουν τον κανόνα: Η έντονη ερημοποίηση και το τραύμα του λιμού διατάραξαν σε μεγάλο βαθμό τον αρχικό μητριαρχικό κοινωνικό ιστό και προώθησαν την ανάπτυξη πατριαρχικών συμπεριφορών και κοινωνικών θεσμών· η πατριαρχία, με την σειρά της, αυξήθηκε από την εκτεταμένη εγκατάλειψη της γης, από μεταναστευτικές προσαρμογές και από τον ανταγωνισμό για τα λιγοστά αποθέματα νερού.

Η Γέννηση της πατριαρχίας στην Σαχαρασία

Μετά την περίοδο 4000-3500 π.Χ., παρατηρούνται ριζικοί κοινωνικοί μετασχηματισμοί στα ερείπια καταυλισμών που προηγούμενα ήταν ειρηνικοί και μητριαρχικοί, κατά μήκος των κοιλάδων των ποταμών της Κεντρικής Ασίας, της Μεσοποταμίας και της Βόρειας Αφρικής. Σε κάθε περίπτωση, τα στοιχεία που υποδεικνύουν αυξανόμενη ξηρασία και εγκατάλειψη των εδαφών συμπίπτουν με μεταναστευτικές πιέσεις στους καταυλισμούς που διαθέτουν σίγουρα αποθέματα νερού, όπως εκείνους στις οάσεις, ή σε εξωτικά ποτάμια. Η Κεντρική Ασία γνώρισε, επίσης, μια μεταβολή των επιπέδων των υδάτων των λιμνών και των κοιτών των ποταμών ταυτόχρονα με την κλιματική αστάθεια και την ξηρασία, γεγονότα που προκάλεσαν την εγκατάλειψη μεγάλων παραλίμνιων ή αρδευτικών αγροτικών κοινοτήτων.

Καταυλισμοί στο Νείλο και στους Τίγρη-Ευφράτη, όπως και στα πιο υγρά υψίπεδα του Λιβάνου, της Ανατολίας και του Ιράν, δέχτηκαν εισβολές και κυριεύτηκαν από λαούς που εγκατέλειπαν την Αραβία και/ή την Κεντρική Ασία, η οποία συνέχιζε να στεγνώνει. Μετά από αυτό, προέκυψαν νέα δεσποτικά καθεστώτα. Αρχιτεκτονική τύμβων, ναών και οχυρώσεων, με στοιχεία που δηλώνουν τελετουργικές δολοφονίες χήρων γυναικών (π.χ. δολοφονίες μητέρων, όταν εκτελούνταν από τον μεγαλύτερο γιο), παραμορφώσεις κρανίων, έμφαση στο άλογο και την καμήλα και

αύξηση του στρατού, συνέβησαν μετά από τις εισβολές αυτές σχεδόν σε κάθε περίπτωση που μελέτησα. Καθώς η δύναμη αυτών των νέων δεσποτικών καθεστώτων αυξήθηκε, επεκτείνανε τα εδάφη τους, μερικές φορές κατακτώντας τις νομαδικές κτηνοτροφικές φυλές που συνέχιζαν να ζουν στην στεγνωμένη στέπα. Μερικά από αυτά τα δεσποτικά καθεστώτα περιοδικά εισέβαλαν σε υγρές περιοχές που γειτόνευαν με την Σαχαρασία για να επεκτείνουν τα εδάφη τους. Είτε κατακτούσαν τοπικούς λαούς στις υγρές περιοχές, ή αν δεν κατάφερναν κάτι τέτοιο, προκαλούσαν στους πληθυσμούς αυτούς αμυντικές αντιδράσεις, οι οποίες μπορούν να παρατηρηθούν στις επακόλουθες εμφανίσεις οχυρώσεων, στην οπλική τεχνολογία και στο ενδιάμεσο επίπεδο πατριαρχίας σε εκείνες τις υγρές περιοχές. Άλλα δεσποτικά καθεστώτα της Σαχαρασίας ουσιαστικά εξαφανίστηκαν ολοκληρωτικά καθώς η ξηρασία εντάθηκε και τους εξαφάνισε (Ντε Μέο 1985, Κεφάλαιο 6 του 1986).

Η Επέκταση της πατριαρχίας στις γειτονικές περιοχές της Σαχαρασίας

Η πατριαρχία εμφανίστηκε στις πιο υγρές γειτονικές περιοχές της Σαχαρασίας, μετά και μόνο μετά, την αρχική της εμφάνιση μέσα στον αποστεγνωμένο πυρήνα της Σαχαρασίας. Καθώς η ξηρασία έσφιγγε την Σαχαρασία και καθώς η θωρακισμένη, πατριαρχική απόκριση έσφιγγε τους λαούς της Σαχαρασίας όλο και περισσότερο, οι μεταναστεύσεις έξω από τις άνυδρες περιοχές εξέθετε αυτούς τους λαούς σε όλο και μεγαλύτερη επαφή με τους πιο ειρηνικούς λαούς των πιο υγρών γειτονικών της Σαχαρασίας περιοχών. Όλο και περισσότερο, οι μεταναστεύσεις έξω από την Σαχαρασία έπαιρναν τη μορφή μαζικών εισβολών στις πιο γόνιμες γειτονικές περιοχές. Στις περιοχές αυτές, η πατριαρχία επικράτησε όχι μέσω της ερημοποίησης ή του τραύματος του λιμού, αλλά με τη θανάτωση και την αντικατάσταση των παλαιότερων μητριαρχικών πληθυσμών από τις εισβάλουσες πατριαρχικές ομάδες, ή με την αναγκαστική υιοθέτηση των νέων πατριαρχικών κοινωνικών θεσμών που εισήχθησαν από τους λαούς που εισέβαλαν και κατακτούσαν. Για παράδειγμα, η Ευρώπη, μετά το 4000 π.Χ. δέχτηκε τις διαδοχικές εισβολές λαών που έφεραν πολεμικά τσεκούρια, όπως οι Κούργκοι, οι Σκύθες, οι Σαρματοί, οι Χαν, οι Άραβες, οι Μογγόλοι και οι Τούρκοι. Κάθε ένας από αυτούς με την σειρά του πολέμησε, κατέκτησε, λεηλάτησε και γενικά συνέβαλλε στη μεταμόρφωση της Ευρώπης προς έναν όλο και πιο πατριαρχικό χαρακτήρα. Οι κοινωνικοί θεσμοί της Ευρώπης προοδευτικά εγκατέλειψαν τη μητριαρχία και πλησίασαν στην πατριαρχία, με τα πιο απομακρυσμένα δυτικά τμήματα της Ευρώπης, ειδικά τη Βρετανία και την Σκανδιναβία, να αναπτύσσουν πατριαρχικές συνθήκες πολύ αργότερα και σε μια

πιο ήπια μορφή, σε σχέση με τη Μεσόγειο ή την Ανατολική Ευρώπη, οι οποίες επηρεάστηκαν πολύ βαθύτερα από τους λαούς της Σαχαρασίας.

Κατά μήκος του Παλαιού Κόσμου, στις πιο υγρές περιοχές της Κίνας, οι ειρηνικές μητριαρχικές συνθήκες επικράτησαν με παρόμοιο τρόπο μέχρι την έλευση των πρώτων ακραίων πατριαρχικών εισβολών από την Κεντρική Ασία, των Σανγκ και των Τσου μετά το 2000 π.Χ. Μετέπειτα εισβολές από τους Χαν, τους Μογγόλους και άλλους θα ενίσχυαν την πατριαρχία στις περιοχές της Κίνας με υγρό κλίμα. Ο ιαπωνικός πολιτισμός παρέμεινε μητριαρχικός λίγο περισσότερο, δεδομένης της απομονωτικής επίδρασης της θάλασσας της Κίνας και των Στενών της Κορέας, μέχρι την έλευση των πρώτων ομάδων πατριαρχικών εισβολών από την ηπειρωτική Ασία όπως οι Γιαγιόι, γύρω στο 1000 π.Χ.. Στη Νότια Ασία, οι ειρηνικοί, κυρίως μητριαρχικοί καταυλισμοί και τα εμπορικά καθεστώτα της κοιλάδας του Ινδού ποταμού κατέρρευσαν μετά το 1800 π.Χ. υπό τις συνδυασμένες πιέσεις της ξηρασίας και των νομάδων-πολεμιστών εισβολών από τις άνυδρες περιοχές της Κεντρικής Ασίας. Η πατριαρχία στην συνέχεια επεκτάθηκε στην Ινδία, και εντάθηκε τους επόμενους αιώνες από τις εισβολές των Χαν, των Αράβων και των Μογγόλων, οι οποίοι επίσης ήρθαν από την Κεντρική Ασία. Η μητριαρχία, κατ' αντίστοιχο τρόπο, κυριάρχησε στη Νοτιοανατολική Ασία μέχρι την έναρξη προοδευτικών πατριαρχικών μεταναστεύσεων και εισβολών και από την στεριά και από τη θάλασσα, από τα πατριαρχικά βασιλικά καθεστώτα της Κίνας, της Ινδίας, της Αφρικής και των Ισλαμικών περιοχών. Στην υπο-Σαχάρια Αφρική, τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η πατριαρχία πρωτοεμφανίστηκε με την άφιξη διάφορων λαών που μετανάστευσαν προς τα νότια, την εποχή περίπου που η Βόρεια Αφρική στέγνωσε και εγκαταλείφθηκε. Φαραωνικές αιγυπτιακές, καρθαγενιακές, ελληνικές, ρωμαϊκές, βυζαντινές, μπαντού, αραβικές, τουρκικές και αποικιοκρατικές ευρωπαϊκές επιρροές αύξησαν και πάλι την αφρικανική πατριαρχία τα επόμενα χρόνια (Ντε Μέο 1985, Κεφάλαιο 6 του 1986).

Τα γεωγραφικά πρότυπα σε αυτές τις μεταναστεύσεις, τις εισβολές και τα πρότυπα των εποικισμών είναι πολύ εντυπωσιακά. Τα στοιχεία εμφανίζουν δύο μεγάλες πατριαρχικές ζώνες μετά το 4000 π.Χ., την μία στην Αραβία και την άλλη στην Κεντρική Ασία, περιοχές που αποτελούν τις αντίστοιχες πατρίδες από τις οποίες θα μετανάστευαν οι σημιτικοί και οι ινδοάρειοι λαοί (Χάρτης 3). Αυτά ήταν επίσης τα πρώτα τμήματα της Σαχαρασίας που άρχισαν να στεγνώνουν, ενώ άλλα τμήματα της Σαχαρασίας θα άρχιζαν να στεγνώνουν και να μετατρέπονται σε πατριαρχικά μέσα σε λίγους αιώνες. Μια άλλη ιστορική παράμετρος αυτών των

επιδρομών των νομάδων-πολεμιστών της ερήμου φαίνονται στους χάρτες 4 και 5, οι οποίοι απεικονίζουν τις περιοχές που καταλήφθηκαν κάποια στιγμή από τους Άραβες και τους Τούρκους, αντίστοιχα (Jordan & Rowntree 1979, Pitcher 1972). Οι περιοχές αυτών των δύο ομάδων, οι οποίες ήταν οι τελευταίες μιας σειράς εισβολών που ήρθαν από την Αραβία και την Κεντρική Ασία και διασκορπίστηκαν προς τα έξω στις πιο υγρές γειτονικές περιοχές, περικλείουν πλήρως την έρημο της Σαχαρασίας.

Χάρτης 3: Γενικευμένοι οδοί της διάχυσης του θωρακισμένου ανθρώπινου πολιτισμού (Σύνδρομο πολιτισμικής πατριαρχίας) στον Παλαιό Κόσμο, για την περίοδο που αρχίζει περίπου το 4000 π.Χ.

1. Πυρήνας Αραβίας.
2. Πυρήνας Κεντρικής Ασίας.

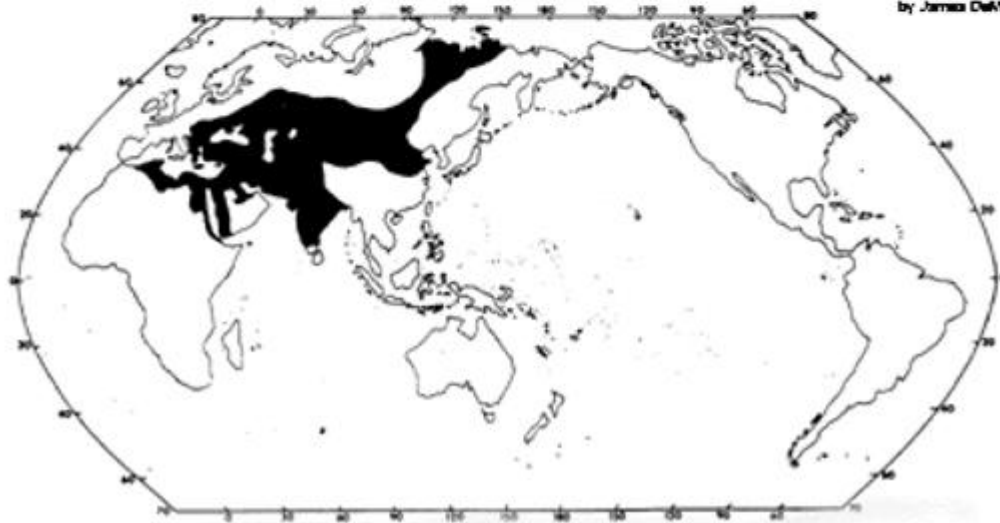

Χάρτης 4: Περιοχές που επηρεάστηκαν ή καταλήφθηκαν από αραβικά στρατεύματα από το 632 μ.Χ. (σύμφωνα με τους Jordan & Rowntree, 1979).

Χάρτης 5: Περιοχές που επηρεάστηκαν ή καταλήφθηκαν από τουρκικά στρατεύματα από το 540 μ.Χ. (σύμφωνα με τον Pitcher, 1972).

Copyright © 2000
All Rights Reserved
by James DelVico

Αυτά τα γεωγραφικά δεδομένα εξηγούν γιατί η μητριαρχία διατηρήθηκε για μεγαλύτερο διάστημα σε εκείνες τις περιοχές που είναι πιο απομακρυσμένες από την Σαχαρασία. Οι περιοχές που βρίσκονται στην περιφέρεια της Σαχαρασίας (ειδικά νησιά), όπως η Αγγλία, η Κρήτη, η Σκανδιναβία, η Ασιατική Αρκτική, η Νότια Αφρική, η Νότια Ινδία, η Νοτιοανατολική Ασία και η νησιωτική Ασία, εμφανίζουν μια καθυστερημένη ιστορική γνωριμία ή υιοθέτηση της πατριαρχίας και μια επακόλουθη ανάμειξη της πατριαρχίας με προ-υπάρχοντες αυτόχθονες μητριαρχικούς κοινωνικούς θεσμούς. Από τις διάφορες πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για να κατασκευαστεί η βάση δεδομένων μου, δημιουργήθηκε ο χάρτης 5, που δείχνει τους τρόπους διάχυσης της πατριαρχίας μέσα στον Παλιό Κόσμο. Τα βέλη είναι απλά μια πρώτη προσέγγιση, αλλά είναι σε συμφωνία με προηγούμενες μελέτες σχετικά με τη μετανάστευση και τη διάχυση των λαών. Αυτά τα γεωγραφικά πρότυπα, παρμένα από τη βιβλιογραφία της αρχαιολογίας

και της ιστορίας, υποστηρίζονται ανεξάρτητα από ένα πολύ παρόμοιο χωρικό πρότυπο στα πιο πρόσφατα ανθρωπολογικά δεδομένα, όπως δόθηκε προηγούμενα στον χάρτη 1, τον Χάρτη της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς.

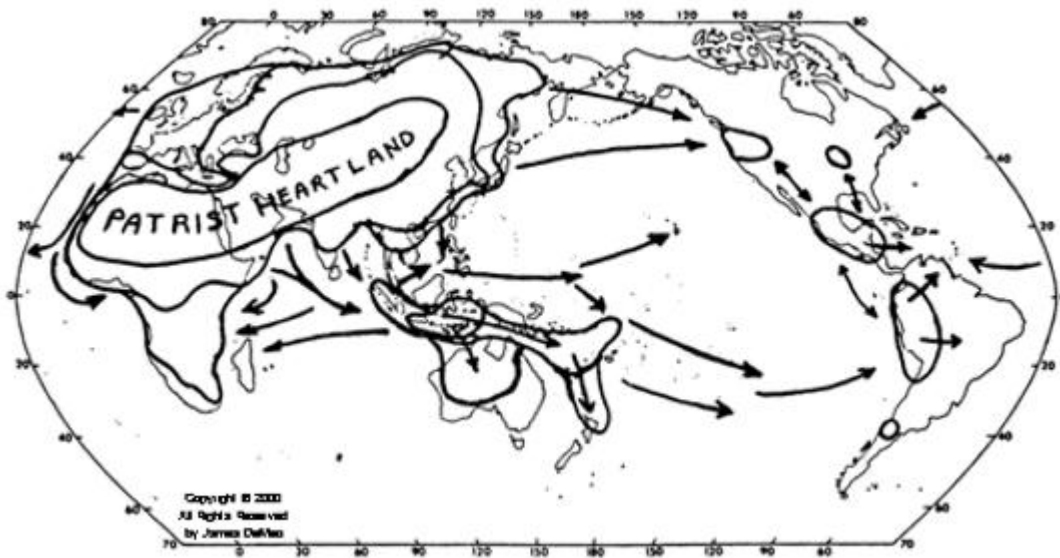
Η επέκταση της πατριαρχίας στην Ωκεανία και τον Νέο Κόσμο

Αυτές οι παρατηρήσεις που αφορούν στη μετανάστευση των πατριαρχικών λαών θα μπορούσαν να επεκταθούν για να περιλάβουν τη διάχυση της πατριαρχίας πέρα από τους ωκεανούς, από τον Παλαιό Κόσμο, στην Ωκεανία και ίσως ακόμα και στον Νέο Κόσμο. Ένας χάρτης αυτών των προτεινόμενων οδών δίνεται στον χάρτη 6, ο οποίος δεν δέχεται άλλη περιοχή από την οποία να προήρθε η πατριαρχία πέρα από την Σαχαρασία. Αυτός ο τελευταίος χάρτης προήρθε από τους διάφορους χάρτες που παρουσιάστηκαν παραπάνω, περιλαμβανομένου του Χάρτη της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς και από άλλες πηγές που δίνονται στη διατριβή μου. Είναι σαφές ότι θα χρειαστεί πρόσθετη έρευνα για επιβεβαιωθούν ή να διασαφηνιστούν οι προτεινόμενες οδοί.

Είναι σημαντικό ότι η πατριαρχία στη Βόρειο και Νότιο Αμερική εμφανίστηκε στο Χάρτη της Παγκόσμιας Συμπεριφοράς πρωτίστως μεταξύ λαών που ζούσαν κατά μήκος των ακτών ή μεταξύ λαών των οποίων οι πρόγονοι ανέπτυξαν τις πιο πρώιμες πατριαρχικές τους κοινωνίες σε παράκτιες περιοχές. Επιπλέον, είναι σημαντικό ότι οι πρώιμοι πατριαρχικοί λαοί της Αμερικής είναι οι ίδιοι λαοί για τους οποίους άλλοι έχουν υποστηρίξει, βάση του υλικού πολιτισμού, της τέχνης, ή της γλώσσας τους, ότι είχαν μια σύνδεση πριν από τον Κολόμβο με τα πατριαρχικά καθεστώτα του Παλαιού Κόσμου που διέπλεαν τον ωκεανό. Ωστόσο, θα μπορούσε να είχε αναπτυχθεί μια πιο περιορισμένη πατριαρχία στην Ωκεανία και τον Νέο Κόσμο διαμέσου ενός παρόμοιου μηχανισμού που στηρίζεται στο τρίπτυχο έρημος-λιμός-μετανάστευση, παρόμοια με εκείνη που υποστηρίχθηκε ότι υπήρξε στην Σαχαρασία, πιθανώς μέσα στην έρημο της Αυστραλίας και στη μεγάλη λεκάνη της Βόρειας Αμερικής και/ή στην έρημο Ατακάμα (Ντε Μέο 1986, Κεφάλαιο 7) [6].

Χάρτης 6: Προτεινόμενα πρότυπα διάχυσης της πατριαρχίας σε όλον τον κόσμο. Πριν τον Κολόμβο και τις ευρωπαϊκές μεταναστεύσεις.

Μέσα στο πλαίσιο: Ο πυρήνας της πατριαρχίας.

Συμπεράσματα

Η θεωρία της προέλευσης της θωρακισμένης πατριαρχίας από την Σαχαρασία, αναπτύχθηκε από μια συστηματική, παγκόσμια επισκόπηση αρχαιολογικών, ιστορικών και ανθρωπολογικών δεδομένων. Η χαρτογράφηση των διάφορων δεδομένων έγινε σε μια προσπάθεια για την καλύτερη κατανόηση της γέννησης της πατριαρχίας και για να ελεγχθεί η ικανότητα πρόγνωσης των βασικών αρχικών υποθέσεων. Αυτό επιτεύχθηκε διαμέσου της εξέτασης των γεωγραφικών διαστάσεων εξειδικευμένων κοινωνικών θεσμών οι οποίοι είτε εμποδίζουν τα βασικά βιολογικά ένστικτα που εκφράζουν οι δεσμοί μητέρας-βρέφους και άντρα-γυναίκας, ή υποδεικνύουν ένα υψηλό επίπεδο αντρικής κυριαρχίας, κοινωνικής ιεραρχίας και καταστροφικής επιθετικότητας. Ως τέτοιες, οι βασικές αρχικές υποθέσεις αυτής της μελέτης, δηλαδή η σεξ-οικονομική θεωρία της ανθρώπινης συμπεριφοράς, το σχήμα μητριαρχίας-πατριαρχίας και οι αιτιακές συνδέσεις μεταξύ της ερημοποίησης και της πατριαρχίας, επιβεβαιώθηκαν και ενισχύθηκαν περισσότερο.

Τα ευρήματα αυτά δείχνουν με έμφαση ότι τα έμφυτα τμήματα της συμπεριφοράς περιορίζονται στις παραμέτρους της ζωής και της κοινωνικής ζωής που στοχεύουν στην απόλαυση, οι οποίες προσδίδουν σαφή πλεονεκτήματα για την επιβίωση και την υγεία του παιδιού που μεγαλώνει και λειτουργούν υπέρ της διατήρησης της κοινωνικής μονάδας. Πρόκειται για τις μητριαρχικές συμπεριφορές και κοινωνικούς θεσμούς, οι οποίοι υποστηρίζουν και προστατεύουν τις λειτουργίες που οδηγούν στην εδραίωση των δεσμών των μωρών και των μητέρων τους, φροντίζουν το παιδί στα διάφορα στάδια ανάπτυξής του και

ενθαρρύνουν και προστατεύουν τους δεσμούς αγάπης και την απολαυστική διέγερση οι οποίες αναπτύσσεται αυθόρμητα μεταξύ του νεαρού αρσενικού και θηλυκού. Από αυτές τις βιολογικές ορμές που στοχεύουν στην απόλαυση προκύπτουν άλλες τάσεις κοινωνικής συνεργασίας και κοινωνικοί θεσμοί που προστατεύουν και ενισχύουν την ζωή. Αυτές οι ορμές και οι συμπεριφορές, οι οποίες είναι υπέρ του παιδιού, υπέρ της γυναίκας, θετικές προς την σεξουαλικότητα και στοχεύουν στην απόλαυση, αποδείχτηκε ότι υπάρχουν σε πιο πρόσφατες εποχές κυρίως έξω από τα όρια της ερημικής ζώνης της Σαχαρασίας. Ωστόσο, κάποτε αποτελούσαν τις κυρίαρχες μορφές συμπεριφοράς και κοινωνικής οργάνωσης σε όλο τον πλανήτη, πριν να συμβεί το μεγάλο στέγνωμα του Παλαιού Κόσμου. Με τα νέα δεδομένα που παρουσιάζονται εδώ, η πατριαρχία, συμπεριλαμβανομένων των συστατικών της όπως η κακοποίηση των παιδιών, η καθυπόταξη των γυναικών, η καταστολή της σεξουαλικότητας και η καταστροφική επιθετικότητα, εξηγούνται καλύτερα και με τον πιο απλό τρόπο ως μια κοινωνική και συναισθηματική αντίδραση συστολής μπροστά στις τραυματικές συνθήκες λιμού που πρωτοεμφανίστηκαν όταν η Σαχαρασία στέγνωσε μετά το 4000 π.Χ., μια αντίδραση που ακολούθως διαδόθηκε έξω από την έρημο διαμέσου της διάχυσης των τραυματισμένων και επηρεασμένων λαών και των αλλαγμένων κοινωνικών τους θεσμών.

Υποσημειώσεις

1. Η έρευνά μου περιέλαβε περισσότερες από 100 διαφορετικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων πολλών κλασικών σεξολογικών εργασιών όπως των: Brandt 1974, Bullough 1976, Gage 1980, Hodin 1937, Kiefer 1951, Levy 1971, Lewinsohn 1958, Mantegazza 1935, May 1930, Stone 1976, Tannahill 1980, Taylor 1953, Van Gulik 1961.

2. Λίγο καιρό μετά την ολοκλήρωση της διατριβής μου, έμαθα για τη μελέτη της Riane Eisler (1987a) Η Κύλιξ και το Ξίφος, η οποία προσδιόρισε τον κυριαρχικό και τον συντροφικό τύπο κοινωνικής οργάνωσης. Είναι σχεδόν ταυτόσημοι σε σύλληψη με τις αντίστοιχες πατριαρχικές και μητριαρχικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης όπως ορίστηκαν εδώ.

3. Η δομή του συγκεκριμένου επιχειρήματος απαιτεί να κάνουμε ένα σαφή διαχωρισμό μεταξύ των γεγονότων και των θεωριών που αφορούν τα γεγονότα. Όλες οι επιστημονικές θεωρίες της συμπεριφοράς προσπαθούν να εξηγήσουν μια ποικιλία παρατηρούμενων κλινικών και κοινωνικών δεδομένων. Πολύ λίγες κάνουν έστω και μια προσπάθεια να ενσωματώσουν στη θεωρία τα δεδομένα της

ανθρωπολογίας, δηλαδή, την συμπεριφορά σε άλλους πολιτισμούς. Ωστόσο, οι περισσότερες από τις θεωρίες αυτές δεν καταφέρνουν ούτε να είναι παγκόσμιες, ούτε γεωγραφικές. Αυτό σημαίνει, ότι δεν προσπαθούν να εξηγήσουν ταυτόχρονα την ανθρώπινη συμπεριφορά μεταξύ ενός σημαντικού αριθμού από τους καλύτερα μελετημένους πολιτισμούς μέσα σε κάθε περιοχή του κόσμου. Οι περισσότερες θεωρίες της συμπεριφοράς, αν εξετάσουν την ανθρωπολογική βιβλιογραφία, εστιάζονται μόνο σε πατριαρχικούς πολιτισμούς και ούτε προκύπτουν από συστηματική μελέτη, ούτε είναι παγκόσμιες. Οι δια-πολιτισμικές μελέτες αποτελούν ένα τεράστιο βήμα προς τα εμπρός στα ζητήματα αυτά, αλλά ο συνδυασμός της παγκόσμιας γεωγραφικής και της δια-πολιτισμικής προσέγγισης αποτελεί μια πρόσθετη, αναγκαία βελτίωση, η οποία θα αναγκάσει όλες τις θεωρίες της συμπεριφοράς να εξετάζουν στο εξής τα ειδικά δεδομένα της ιστορίας, της μετανάστευσης, των επαφών των πολιτισμών και του φυσικού περιβάλλοντος.

4. Οι 15 μεταβλητές ήταν: Προγαμιαία ταμπού για τις γυναίκες, απομόνωση των εφήβων αγοριών, ακρωτηριασμοί των αντρικών γεννητικών οργάνων, τιμή της νύφης (προίκα), οικογενειακή οργάνωση, κατοικία μετά τον γάμο, σεξουαλικό ταμπού κατά τη λοχεία, συγγενικές ομάδες, καταγωγή, κληρονομιά της γης, κληρονομιά της κινητής περιουσίας, ανώτερος θεός, διαστρωμάτωση κοινωνικών τάξεων, διαστρωμάτωση καστών και σκλαβιά.

5. Η μελέτη μου έγινε εφικτή μόνο χάρις στις προηγούμενες καλές εργασίες πολλών άλλων επιστημόνων. Πέρα από την εργασία του Ράιχ, οι ιδέες μου σχετικά με τους περιβαλλοντικούς και τους πολιτισμικούς μετασχηματισμούς είχαν ως έμπνευση σε μεγάλο βαθμό τις προηγούμενες εργασίες των Bell (1971), Gimbutas (1965), Huntington (1907, 1911), Stone (1976) και Velikovsky (1950, 1984), αν και αναλαμβάνω κάθε ευθύνη για τα συμπεράσματα και τους χάρτες που παρουσιάζονται εδώ.

6. Το εύρημα αυτό αμφισβητεί άμεσα τον ισχυρισμό ότι όλοι οι λαοί του Νέου Κόσμου πριν τον Κολόμβο έφτασαν μέσω μετανάστευσης κατά μήκος του Βερίγγιου Πορθμού κατά τη διάρκεια της εποχής των παγετώνων πριν το 10000 π.Χ.. Αν η πατριαρχία είχε μεταφερθεί στο Νέο Κόσμο εκείνη την εποχή, θα είχε διασκορπιστεί με πολύ πιο ομογενή τρόπο. Η ποσότητα και η ποιότητα των δεδομένων που υποστηρίζουν την ιδέα των επαφών πριν τον Κολόμβο έχουν αυξηθεί εντυπωσιακά τα τελευταία χρόνια. Για μια περίληψη αυτών των δεδομένων, δες το Κεφάλαιο 7 του Ντε Μέο, 1986.

Πηγή: orgonelab.org (Του Τζέιμς Ντε Μέο, σε μετάφραση του Θανάση Μανταφούνη)

Γιάννης Νιάνιος